הלכות שבת פרק ה' - תמלול

סיכום השיעור

רמב"ם הלכות שבת – פרק ה: הדלקת נר שבת, פתילות ושמנים, גזירת שמא יטה, און תקיעות ערב שבת

הלכה א – דער גדר פון הדלקת נר שבת: חובה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הדלקת נר בשבת אינה רשות... ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה עד שיעשנה כגון עירוב חצרות או נטילת ידים לאכילה, אלא חובה."

פשט: הדלקת נר שבת איז נישט א רשות (אויב מען וויל יא, אויב נישט נישט), און נישט א מצוה וואס מען דארף נישט נאכיאגן (ווי עירוב חצרות אדער נטילת ידים, וואס זענען נאר "סאלושנס" פאר ספעציפישע סיטואציעס), נאר א פולע חובה.

חידושים און הסברות:

1. **קאנטעקסט אין דער רמב"ם'ס סדר:** דער רמב"ם האלט נאך אלץ אין דעם ענין פון מלאכות וואס מען טוט ערב שבת וואס ווירקן אין שבת אריין. נאך שהייה און הטמנה (אנגרייטן עסן), קומט יעצט הדלקת נר – נישט נאר מען **טאר** אנצינדן א ליכט ערב שבת וואס ברענט אין שבת (דאס האט מען שוין געלערנט), נאר מען **דארף**.

2. **דריי קאטעגאריעס מצוות (לויט הלכות ברכות):** דער רמב"ם אין הלכות ברכות חילוק'ט צווישן דריי מיני מצוות: חובה, רשות, און א מצוה וואס מען דארף נישט נאכיאגן. הדלקת נר שבת איז אין דער העכסטער קאטעגאריע – א חובה.

3. **פארבינדונג מיט פרק ל (דער לעצטער פרק):** אין פרק ל פון הלכות שבת שרייבט דער רמב"ם אז נר שבת איז א חלק פון עונג שבת און שלום בית – דארט גיט ער דעם **טעם** פארוואס ס'איז א חובה. דא אין פרק ה איז דער פאקוס אויף דעם **דין** גופא – אז ס'איז א חובה.

הלכה א (המשך) – "אחד אנשים ואחד נשים חייבין"

דער רמב"ם'ס ווערטער: "ואחד אנשים ואחד נשים חייבין להיות בבתיהם נר דלוק בשבת."

פשט: סיי מענער סיי פרויען זענען מחויב אז אין זייער הויז זאל ברענען א נר שבת.

חידושים און הסברות:

1. **פשוט'ער פשט – נישט מצוות עשה שהזמן גרמא:** דער פשוט'ער פשט פארוואס דער רמב"ם דערמאנט נשים איז צו זאגן אז אף על פי אז נשים זענען פטור פון מצוות עשה שהזמן גרמא, דא זענען זיי חייב.

2. **קשיא אויף דעם פשט:** פרויען זענען דאך מצווה מיט **אלע** מצוות שבת (ווייל "זכור" און "שמור" זענען הוקשו), אזוי ווי דער רמב"ם זאגט אז נשים זענען חייב אין קידוש. אויב הדלקת נר איז א סניף פון הלכות שבת, פארוואס דארף מען באזונדער זאגן אז נשים זענען חייב?

3. **פראקטישער חידוש:** שפעטער זאגט דער רמב"ם אז נשים טוען עס געוועגליך (ווייל זיי זענען אינדערהיים). אבער דער עצם חיוב איז אויף יעדן – אויב אין א הויז איז נישטא קיין פרוי, דארף דער מאן אנצינדן.

הלכה א (המשך) – "אפילו אין לו מה יאכל... שואל על הפתחים"

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר."

פשט: אפילו אן עני וואס האט נישט וואס צו עסן, דארף ער גיין בעטן ביי מענטשן און קויפן שמן פאר נר שבת.

חידושים און הסברות:

1. **נר שבת אן סעודה:** דער חידוש איז אז אפילו ווען ס'איז נישטא קיין סעודה, איז דאס ליכט אליין אן עונג שבת. דאס ווייזט אז נר שבת איז נישט נאר א שמש פאר די סעודה, נאר א באזונדערע מצוה.

2. **נר קודם לסעודה:** אין דער גמרא שטייט אז נר שבת איז קודם לקידוש היום (נישט סעודה). דער חידוש: ער איז נישט **מחויב** צו גיין בעטן פאר סעודה אויף דעם זעלבן לעוועל ווי פאר נר. ווען ער האט שוין גענוג פאר ליכט, דארף ער נישט מער גיין בעטן.

3. **"שואל על הפתחים" – ממש בעטן צדקה:** "שואל על הפתחים" מיינט נישט נאר בארגן, נאר ממש בעטן צדקה. נישט יעדע מצוה וואס איז "לרדוף אחריה" פאדערט אזא מדרגה – דא יא.

4. **פאראלעלן:** אזא הלכה (שואל על הפתחים) שטייט אויך ביי ד' כוסות (פסח) און נר חנוכה – דאס ווייזט א באזונדערע חומרא אין דעם חיוב.

5. **אן אייגענער פשט – חיוב אויף גבאי צדקה:** די הלכה איז אויך (אדער עיקר) א חיוב אויף די **גבאי צדקה** – אז זיי זאלן וויסן אז זיי דארפן געבן ארימע לייט אויך געלט פאר ליכט, נישט נאר פאר עסן. ווי ביי "אפילו עני שבישראל" ביי פסח – דאס איז א חיוב אויף דער ציבור צו פארזארגן. דער תמחוי טיילט עסן אבער נישט ליכט – דערפאר דארף דער עני גיין בעטן, אדער דערפאר דארפן די גבאים אויך געבן ליכט.

הלכה א (המשך) – ברכה אויף הדלקת נר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "חייב לברך קודם הדלקה: אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת, כדין שאר כל הדברים שחייבו בהם דברי סופרים."

פשט: מען מאכט א ברכה פאר'ן אנצינדן, "להדליק נר של שבת", ווי ביי אלע מצוות דרבנן.

חידושים און הסברות:

1. **"וצונו" אויף א דרבנן:** דער רמב"ם האט שוין אין הלכות ברכות מסביר געווען אז "אשר קדשנו במצותיו וצונו" פאסט אויך פאר מצוות דרבנן, ווייל "וצונו" גייט אויף דעם ציווי צו פאלגן חכמים (דער רמב"ם ברענגט א פסוק, נישט "לא תסור" נאר אן אנדערע פסוק).

2. **חידוש אז מען מאכט א ברכה:** נישט יעדע זאך וואס חכמים זאגן באקומט א ברכה (למשל, ביטול איסור, איסורי הנאה – קיין ברכה). דער חילוק איז: הדלקת נר שבת איז א **חובת הגוף**, א **מצוה לדורות**, דערפאר באקומט זי א ברכה.

הלכה – השתמשות לאור הנר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "מותר להשתמש בנר השבת... אבל דבר שצריך לדקדק בו ביותר, או דבר שהוא קשה לראות וצריך לדקדק בו בראיה, אסור לעשותו לאור הנר."

פשט: מען מעג נוצן דאס ליכט פון נר שבת פאר גרינגע זאכן, אבער נישט פאר זאכן וואס פאדערן שטארקע עיון אדער דקדוק אין זעהן (ווי ליינען קליינע אותיות).

חידושים און הסברות:

1. **דער טעם פון דעם איסור:** דער חשש איז אז ווען מען דארף גוט אריינקוקן אין עפעס, וועט מען קומען צו **מטה זיין** (נייגן) די פתילה צום שמן, אדער אנרירן דאס ליכט – וואס איז אן איסור **מבעיר** (אנצינדן/צוגעבן פייער) דאורייתא. דער חשש איז נישט אז מען וועט **רוקן** דאס ליכט (וואס וואלט געווען מוקצה), נאר אז מען וועט **טאטשן אין דעם ליכט אליין** – מטה פתילה לשמן.

2. **חידוש אז מ'מעג ניצן נר שבת:** לכאורה איז דא א חידוש אז מ'מעג ניצן די שבת לעכט. מ'האט געקענט מיינען אז נר שבת איז ווי נר חנוכה, וואס מ'טאר נישט ניצן. אבער נר שבת איז דווקא געמאכט צו ניצן – נאר מיט דער יוצא מן הכלל אז מ'טאר נישט מעיין (קליינע אותיות לייענען) ביי נר שבת. דער כלל איז אז מ'מעג ניצן, און דער אויסנאם איז דער איסור פון מעיין זיין.

הלכה – צייט פון הדלקה און חיוב נשים

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המדליק צריך להדליק מבעוד יום קודם שקיעת החמה. ונשים מצוות על דבר זה יותר מן האנשים, מפני שהן מצויות בבתיהן ועוסקות במלאכת הבית. ואף על פי כן, צריך האיש לומר לאנשי ביתו ערב שבת קודם שתחשך: הדליקו את הנר."

פשט: מ'דארף צינדן נר שבת פאר שקיעה. פרויען האבן א גרעסערע אחריות אויף דער מצוה ווייל זיי זענען מער אינדערהיים. דער מאן דארף אבער אויך זיכער מאכן אז מ'צינדט אן.

חידושים און הסברות:

1. **צייט פון הדלקה – מבעוד יום, נישט ווי טבילה:** דער רמב"ם באטאנט אז מ'דארף צינדן **מבעוד יום קודם שקיעת החמה**, נישט אזוי ווי א טמא וואס קען טובל זיין בין השמשות. הדלקת נר שבת מוז זיין פאר שקיעה.

2. **ווי דער רמב"ם לייגט צוזאם צוויי משניות:** דער רמב"ם קאמבינירט צוויי באזונדערע משניות: (א) "על שלש מצוות נשים מתות" – וואס ווייזט אז הדלקת הנר איז א ספעציעלע מצוה אויף פרויען, נישט בלויז א "שיינער עסק"; (ב) "שלשה דברים צריך אדם לומר ערב שבת עם חשיכה" – וואס לייגט אן אחריות אויפן מאן. דער רמב"ם פאראייניגט ביידע: ער שטעלט אוועק אז **דער חיוב ליגט אויף יעדן** ("אחד אנשים ואחד נשים"), נאר **למעשה** זענען פרויען מער פאסיג צו עס טון ווייל זיי זענען "מצויות בבתיהם". דאס מיינט אבער **נישט** אז דער מאן ווערט פטור – ער האט א חיוב צו מפקח זיין אז עס ווערט געטון.

3. **דער מאן'ס חיוב – אחריות אויף איר מצוה:** דער מאן'ס ראלע איז נישט אליין צו צינדן, נאר **צו מאכן זיכער אז זיין פרוי טוט איר מצוה.** ער איז אחראי אויף **איר** מצוה, נישט אויף זיין אייגענע הדלקה.

4. **א שמייכלדיגע קשיא אויף דער סטרוקטור:** דער סדר איז אביסל "פאני" – ערשט זאגט מען אז די פרוי איז אינדערהיים און נעמט קער, זי איז "מצויה במלאכת הבית" – אבער דאן דארף מען נאך דעם מאן ער זאל שטיין און אויפפאסן אז זי פארגעסט נישט? זי איז דאך שוין אינדערהיים!

5. **אויב דער מאן נעמט קער פון הבית:** לויט דער רמב"ם'ס לשון ("מצויות בבתיהן ועוסקות במלאכת הבית") קען מען לכאורה זאגן אז אין א שטוב וואו **דער מאן** נעמט קער פון מלאכת הבית, וועט **ער** צינדן. נאר למעשה איז דער מנהג אז דאס איז די פרוי'ס מצוה.

6. **"לעזרה" מיינט נישט שרייען:** דער רמב"ם'ס לשון אז דער מאן זאגט "לאנשי ביתו" ווערט פארשטאנען אז "לעזרה" מיינט **בניחותא** – "כדי שתקבל ממנו עצה" – נישט שרייען, נאר העלפן מיט עצה.

הלכה – בין השמשות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "משתשקע החמה עד שיראו שלשה כוכבים בינונים, זהו הזמן הנקרא בין השמשות בכל מקום, והוא ספק מן היום ספק מן הלילה, ודנים בה להחמיר בכל מקום. העושה מלאכה בין השמשות ערב שבת ומוצאי שבת בשוגג – חייב חטאת. וכוכבים אלו – לא גדולים הנראים ביום, ולא קטנים שאינם נראים אלא בלילה, אלא בינונים. משיראו שלשה כוכבים אלו הבינונים – הרי זה לילה ודאי."

פשט: בין השמשות איז פון שקיעה ביז מ'זעט דריי מיטלמעסיגע שטערנס. דאס איז א ספק-צייט וואס מ'איז מחמיר לביידע זייטן. ווער עס טוט מלאכה בשוגג אין דער צייט איז חייב חטאת.

חידושים און הסברות:

1. **ספק חשיכה לגבי הדלקת נר שבת:** אויב ס'איז שוין ספק חשיכה, טאר מען נישט צינדן נר שבת, אפילו ס'איז א מצוה – ווייל הדלקת הנר איז א דאורייתא-חשש פון חילול שבת. דאס איז אנדערש פון הטמנה, וואס מ'מעג נאך טון בספק חשיכה. אפילו הדלקת נר חנוכה ווערט נישט דוחה דעם חשש פון חילול שבת.

2. **פירוש "בין השמשות" – דריי פשטים:**

- **מהר"ל:** "בין השמשות" מיינט **צווישן די טעג** – מ'איז נישט קלאר צו ס'איז היינט אדער מארגן.

- **גר"א:** "בין השמשות" מיינט **צווישן די צוויי שקיעות** – צווישן ווען דער גוף השמש גייט אראפ, און ווען די ליכטיגקייט פארשווינדט אינגאנצן.

- **אן אייגענער פשט (פארווארפן):** "בין השמשות" מיינט צווישן די צוויי מאורות – די זון און די לבנה. דער פשט ווערט אבער אפגעשטעלט ווייל די לבנה הייסט נישט "שמש."

3. **חייב חטאת – ווי אזוי ביי א ספק?** דער רמב"ם זאגט אז ווער עס טוט מלאכה בין השמשות **ערב שבת און מוצאי שבת** (ביידע!) איז חייב חטאת. ער האט געטון מלאכה אין **ביידע** בין-השמשות-צייטן – **אדער דא אדער דארט** האט ער געטון א עבירה. ער איז חייב **איין** חטאת.

4. **ספק בידיעה אדער ספק במציאות?** איז בין השמשות א **ספק בידיעה** (מ'ווייסט נישט וואס עס איז, אבער אין מציאות איז עס באשטימט), אדער א **ספק במציאות/הלכה** (די הלכה איז אליין נישט באשטימט אין דער צייט)? דער רמב"ם "סאונדט" ווי ס'איז א **ספק אין הלכה** – די הלכה איז נישט באשטימט אין דער זעלבער מינוט.

5. **פארוואס חטאת און נישט סקילה:** דער רמב"ם זאגט נאר **חטאת** (קרבן פאר שוגג), נישט סקילה (עונש פאר מזיד), ווייל ביי ספק זענען דא פראבלעמען מיט עונשין – מ'קען נישט מענשן שטראפן אויף א ספק.

6. **כוכבים בינונים – פראקטישע הגדרה:** "לא גדולים הנראים ביום" – גרויסע פלאנעטן ווי ווינוס און מארס קען מען אפטמאל זען נאך פאר שקיעה, ספעציעל אין צד מערב. "ולא קטנים שאינם נראים אלא בלילה" – קליינע שטערנס קומען ערשט ארויס שפעטער ביינאכט. פראקטיש: אויב מ'זעט **מערערע** כוכבים, איז צווישן זיי זענען זיכער אויך בינונים.

7. **דער רמב"ם ברענגט נישט קיין זמנים אין מינוטן:** דער רמב"ם ברענגט **נאר** דעם סימן פון כוכבים, נישט קיין שיעור פון "הילוך מיל" אדער אנדערע צייט-שיעורים. אזוי אויך אין שולחן ערוך. דער **פרי חדש** ברענגט א שיעור, און ס'קען זיין אז אלע צייט-שיעורים זענען נאר **אויב מ'קען נישט זען די שטערנס** (פארוואלקנט, שטאט מיט ליכט), אבער אויב מ'קען זען שטערנס, איז לכל הדעות שוין נאכט.

הלכות פתילות שמדליקין בהן בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: "פתילות שמדליקין בהן בשבת – אין עושין אותן מדבר שאורו מתחסכס בו" – הור צמר, משי, צמר ארז, פשתן שלא ניפץ, סיב של דקל, מיני עצים דקים. נאר פון זאכן וואס "האור עולה בו" – ווי פשתן נפוץ, בגדי שש, צמר גפן.

פשט: נר שבת דארף א שיינע, רואיגע פלאם. מ'טאר נישט מאכן א פתילה פון א מאטעריאל וואס די פייער ראנגלט זיך דערויף (התחסכסות).

חידושים און הסברות:

1. **צוויי-פאכיגער יסוד פון דעם איסור:** (א) כבוד שבת – מען דארף א שיינע ליכט, (ב) שמא יטה – אויב די ליכט ברענט נישט גוט, וועט מען קומען צו פארריכטן דעם נר בשבת.

2. [דיגרעסיע: דער מנהג אשכנז צו זאגן פרק "במה מדליקין" פאר מעריב ליל שבת, וואס איז אזוי באקאנט ביי אשכנזים ווי "כגוונא" ביי נוסח ספרד.]

הלכה – הכורך דבר שאין מדליקין בו על דבר שמדליקין בו

דער רמב"ם ווערטער: אויב מען וויקלט א מאטעריאל וואס מען טאר נישט נוצן ארום א מאטעריאל וואס מען מעג – "אם להוסיף על הפתילה כדי להוסיף אורה" איז אסור; "אם להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת" איז מותר.

פשט: אויב דער צוועק איז צו פארגרעסערן דעם אור – איז אסור, ווייל דער פסולע מאטעריאל שטערט דעם ברענען. אבער אויב דער צוועק איז בלויז סטרוקטורעל – צו האלטן די פתילה שטייף – איז מותר, ווייל דער פסולע מאטעריאל שפילט נישט קיין ראלע אין דעם ברענען אליין.

הלכה – נותנים גרגיר של מלח או גרוס של פול על פי הנר

דער רמב"ם ווערטער: מען מעג לייגן א שטיקל מלח אדער א באב אויפן נר ערב שבת, כדי אז דער נר זאל נישט ברענען (אזוי שנעל/גאנץ) בשבת.

פשט: מלח אלס מעכאנישע בלאקירונג צו פארהאלטן דעם ברענען.

חידוש: כאטש מלח איז א "דבר שאין מדליקין בו" – עס ברענט נישט שיין – איז עס דאך מותר, ווייל מען לייגט עס נישט אריין אלס טייל פון דער פתילה צום ברענען, נאר בלויז אלס א מעכאנישע בלאקירונג. ממילא פאלט עס נישט אריין אין דעם איסור.

הלכה – כל הפתילות שאין מדליקין בהן – מדורה

דער רמב"ם ווערטער: אלע פתילות וואס מען טאר נישט נוצן פאר נר שבת, מעג מען נוצן פאר א מדורה – "בין להחם כנגדה בין להשתמש לאורה, בין למנורה בין על גבי קרקע." "ולא אסרו אלא לעשותן פתילה לנר לבד."

פשט: דער איסור איז נאר ספעציפיש פאר א נר שבת (א קנויט אין א לאמפ). א מדורה – א גרויסע פייער, א פאקל – איז מותר, ווייל א גרעסערע פייער ברענט שטארק גענוג אז דער חשש פון שמא יטה עקזיסטירט נישט.

הלכות שמנים שמדליקין בהן בשבת

דער רמב"ם ווערטער: די שמנים דארפן זיין "נמשכים אחר הפתילה." שמנים ווי זפת, שעוה, שמן קיק, אליה, חלב – "שאינן נמשכין כל כך יפה – אין מדליקין בהן." טעם: "גזירה שמא יטה אור הנר אצלו."

פשט: שמנים וואס גייען נישט גוט אריין אין דער פתילה זענען אסור, ווייל דער אור ווערט שוואך און דער מענטש וועט מטה זיין דעם נר – וואס איז אן איסור דאורייתא פון מבעיר/מכבה.

הלכה – חלב שהתיכו וקרבי דגים שנימוחו – מיט שמן כל שהוא

דער רמב"ם ווערטער: חלב וואס מען האט צעלאזט (היתוך) און קרבי דגים וואס זענען צעגאנגען – אויב מען לייגט צו "שמן כל שהוא" (א ביסל כשר'ן אויל), מעג מען מדליק זיין.

חידושים – א ברייטע אנאליז:

1. **קשיא:** אויב דער עיקר פראבלעם איז אז חלב איז נישט נמשך אחר הפתילה, און דורך היתוך ווערט עס שוין צעלאזט און קען גוט ארבעטן – פארוואס דארף מען נאך צולייגן שמן כל שהוא? און פארקערט – אויב דער שמן כל שהוא איז וואס מאכט עס כשר, וואלט עס געדארפט העלפן אפילו אן היתוך!

2. **תירוץ:** דער עיקר היתר איז טאקע דער היתוך – נאכן צעלאזן איז בעצם נישטא קיין עכטע פראבלעם. אבער די חכמים האבן געמאכט א **"לא פלוג"** – זיי האבן גע'אסר'ט אלע חלב, אפילו מותך, כדי מענטשן זאלן נישט צעמישט ווערן. דער שמן כל שהוא דינט אלס **היכר** – א סימן אז דאס איז נישט סתם חלב, נאר א תערובת.

3. **יסוד אין גזירות דרבנן:** ווען א גזירה איז בעצם א "לא פלוג" (נישט באמת א ריאלע סכנה), איז גענוג א קליינע היכר (שמן כל שהוא) צו מתיר זיין. דאס ווייזט אז די חכמים אליין זענען "נישט אזוי קאמפארטעבל" מיט דעם איסור, ווייל בעצם איז נישטא קיין סיבה צו אסר'ן נאכן היתוך – נאר זיי ווילן נישט צעמישן דעם עולם. ממילא, א קליינע צוגאב פון שמן גיט שוין גענוג חילוק. מ'דארף נאכקוקן אויב ביי אנדערע גזירות דרבנן טרעפט מען אויך אזא פרינציפ.

הלכה – שמנים שמדליקין בהן לכתחילה

דער רמב"ם ווערטער: "מותר להדליק לכתחילה בשאר שמנים, כגון שמן שומשמין, שמן צנונות ולפת, ושאר מיני ירקות, ושמן זרעונים, וכל כיוצא בהם. אין אסור אלא אלו שמנו חכמים בלבד."

פשט: מ'מעג לכתחילה צינדן שבת ליכט מיט אלע סארטן אויל – חוץ פון די ספעציפישע זאכן וואס חכמים האבן אויסגערעכנט אלס אסור.

חידושים און הסברות:

1. **ערוב שמנים פסולים מיט שמנים כשרים – ווען העלפט עס:** ביי שמנים וואס זענען פסול ווייל זיי ברענען נישט גוט (כגון חלב מענטשן), קען מען מצרף זיין מיט שמנים כשרים. אבער ביי שמנים וואס האבן אן אייגענעם פסול (זיי ברענען נישט שטאביל – "סכסוך"), העלפט נישט אפילו אויב מ'מישט זיי מיט שמנים שמדליקין. דער טעם: אין די ערשטע רגע ברענט דער גוטער שמן, אבער נאכדעם הייבט זיך אן דער סכסוך.

2. [דיגרעסיע: חסידישע תורה אויף חנוכה – אין חסידישע ספרים שטייט אז "פסילתן" (פסולע פתילות) איז מרמז אויף נשמות וואס מ'קען נישט "אנצינדן." אויב אן איד איז אינגאנצן "נישט קראי" (אינגאנצן שלעכט), העלפט נישט אז ער גייט צו א צדיק – דער צדיק'ס "שמן" קען נישט העלפן. אבער אויב דער איד איז בעצם א גוטער איד, נאר עס פעלט אים עפעס קליינס, דאן העלפט א ביסל "שמן" פון דעם צדיק. דאס שטימט מיט דער הלכה: ווען ס'איז דא אן עצם סכסוך, העלפט נישט צוגיסן גוטע השפעה; אבער ווען דער עצם איז גוט, העלפט א ביסל צוגאב.]

הלכה – עטרן (ריח רע)

דער רמב"ם ווערטער: "אין מדליקין בעטרן" – מ'טאר נישט צינדן מיט עטרן (א מין נפט/פעטראליום מיט א שלעכטע ריח). טעם: "שמא יניחנו ויצא" – ער וועט אוועקגיין פון דער צימער צוליב דעם שלעכטן ריח.

חידוש: דערפון לערנט מען ארויס א נייע חובה: **"וחובה עליו לשבת לאור הנר"** – ס'איז נישט גענוג אז ס'זאל זיין א ליכט אין שטוב פאר "סעיפטי" (זיכערהייט); דער עצם ענין פון נר שבת איז אז דער מענטש זאל **זיצן** לאור הנר, הנאה האבן, מאכן א סעודה אין א באלייכטענע צימער. אויב ער גייט ארויס צוליב ריח רע, איז ער נישט יוצא געווען.

הלכה – צרי (ריחו טוב)

צרי (איינער פון סממני הקטורת, שמעקט גוט) איז אויך אסור, פון צוויי טעמים:

1. **שמא יסתפק ממנו** – ער וועט ארויסנעמען אביסל פון דעם שמן ווייל ס'שמעקט גוט, און דאס איז גורם כיבוי.

2. **שמא יעוף** – צרי האט א טבע אז דער פלאם שפרינגט ארום, ס'איז נישט א שטאבילע ליכט, און ס'איז א סכנה (קען אנצינדן דעם דאך).

הלכה – נפט לבן (אפילו בחול)

דער רמב"ם'ס ווערטער: "וכן בנפט לבן, אפילו בחול" – ווייסע (דורכזיכטיגע, דיסטילירטע) נפט איז אסור צו נוצן אפילו אין א וואכנדיגן טאג, "משום עתירא ליה סכנה" – ס'איז צו פייערגעפערלעך.

חידושים:

1. **"לבן" מיינט דורכזיכטיג** – נפט מזוקק, דער מערסט רעפינירטער טייל פון פעטראליום. עס ווערט געברענגט דער מעשה פון גמרא: א שוויגער האט פיינט געהאט איר שנור, האט איר געזאגט זיך אנצושמירן מיט שמן אפרסמון און דערנאך אנצינדן ליכט – און זי איז פארברענט געווארן.

2. **מצוה דורך סכנה איז נישט א מצוה:** פון דעם אז נפט לבן איז אסור אפילו בחול, זעט מען אז ווען ס'איז דא א סכנה, איז נישט נאר אז מ'איז עובר אויף "ונשמרתם", נאר מ'איז אויך **נישט מקיים געווען די מצוה** פון נר שבת.

הלכה – ר' טרפון vs. ר' יוחנן בן נורי: שמן זית בלבד?

די גמרא ברענגט אז ר' טרפון האט געזאגט "אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד." ר' יוחנן בן נורי האט זיך אויפגעשטעלט: "ומה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמין? ומה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים? ומה יעשו אנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות? ומה יעשו אנשי קפודקיא שאין להם לא כך ולא כך אלא נפט?" דער רמב"ם פסק'נט ווי ר' יוחנן בן נורי.

חידוש: אין אייראפע (אונגארן, פוילן) האבן אידן כמעט נישט געהאט קיין שמן זית – זיי האבן געצינדן מיט חלב (טייער-פעט). דער רמב"ן שרייבט אפילו וועגן חנוכה אז מ'האט געצינדן מיט חלב. שמן זית איז א **מצוה מן המובחר**, אבער מ'האט געצינדן מיט חלב, שעוה, און אנדערע זאכן. כלל ישראל האט נישט מקפיד געווען דווקא אויף שמן זית.

שאלה וועגן עלעקטריק פאר נר שבת

חידושים:

1. **סברא צו מתיר זיין:** "אין אסור אלא אלו שמנו חכמים בלבד" – חכמים האבן נאר אסור געמאכט ספעציפישע זאכן; עלעקטריק איז נישט דערצווישן. ווייטער: **ס'איז נישטא קיין דין אז ס'דארף זיין א "נר"** – דער עיקר איז אז ס'זאל זיין באלייכטונג פאר עונג שבת. די חכמים האבן גערעדט אין לשון פון "שמן ופתילות" ווייל דאס איז "דיבור הכתוב בהווה" (זיי האבן גערעדט לויט זייער צייט), אבער יעדע מין באלייכטונג קען בעצם טויגן.

2. **פראקטישע סברא:** ווען א מענטש צינדט א קליין ליכטעלע וואס מאכט נישט קיין אמת'ן חילוק אין שטוב, און אנשטאט דעם צינדט ער אן א גארדזשעס טשענדעליר (עלעקטריש), איז דער עלעקטרישער ליכט מער מקיים דעם עצם ענין פון עונג שבת. די "צורת המצוה" איז ווי חכמים האבן געזאגט (מיט שמן/נר), אבער דער "עצם" איז עונג שבת.

3. **עלעקטריק אלס סניף:** ווען מ'לאזט איבער עלעקטרישע ליכט אנגעצונדן פאר עונג שבת (כדי די שטוב זאל נישט זיין פינסטער), קען מען דאס ניצן אלס א **סניף** (צוזאמען מיט רעגולערע לעכט) פאר הדלקת נרות.

4. **דער עיקר טעם פון נר שבת – שלום בית:** דער עיקר טעם פון נר שבת איז **שלום בית** – אז דער מענטש זאל הנאה האבן, נישט זיצן אין פינסטערניש. דערפון קומט ארויס: ווען א מענטש צינדט ליכט אינדערהיים אבער גייט ארויס צו א סעודה ביי עמעצן אנדערש און קומט ערשט שפעט צוריק – ער האט נישט עכט הנאה פון זיינע ליכט. אין אזא פאל לאזט מען איבער אנגעצונדן עלעקטרישע ליכט, אז ווען ער קומט אהיים זאל נישט זיין פינסטער – און דאס איז אויך א קיום פון עונג שבת.

5. **שפיטאל:** אין שפיטאל, וואו מ'לאזט נישט צינדן אפענע פלאמען, איז מען מקיים די מצוה פון עונג שבת דורך עלעקטרישע ליכט.

6. **שעוה-לעכט פון היינט:** די שעוה-לעכט וואס מ'ניצט היינט זענען נישט די זעלבע ווי די נרות פון חז"ל'ס צייטן. חז"ל'ס נרות זענען געווען א **כלי** (א לאמפ) וואו מ'האט אריינגעגאסן אויל — דאס קאנצעפט פון א פעסטע וואקס-ליכט איז א **נייע אינוואנשאן**. דעריבער זענען די איסורים וועגן געוויסע שמנים נישט שייך צו אונזערע שעוה-לעכט.

הלכה – לא יתן כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "לא יתן אדם כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר בשביל שיהא מנטף" – א מענטש זאל נישט שטעלן א כלי מיט א לאך, פול מיט אויל, איבער דעם נר, כדי ס'זאל טראפן אריין.

פשט: א מעטאד וואו א צווייטע כלי מיט אויל טראפט קאנסטאנט אריין אין דעם נר, כדי צו האבן א שטענדיגע סופליי פון שמן.

חידוש וועגן דעם קאנטעקסט פון די הלכות: דער רמב"ם'ס קאנטעקסט פון די פרקים איז ארום זאכן וואס מ'טוט **ערב שבת** וואו די מלאכה געשעט אין שבת. די גזירה פון "שמא יטה" איז פאראלעל צו "שמא יחטא" — מ'טאר נישט ערב שבת צינדן א שמן וואס איז נישט פאסיג, ווייל ס'וועט ווערן שבת. די חכמים האבן נישט געמאכט גזירות אין **יעדע** אבות מלאכות, אבער ווייל הדלקת נרות שבת איז א **מצוה**, איז עס מער געווען **על דעתם** פון די חכמים, און דעריבער האבן זיי דווקא דארט געמאכט גזירות.

הלכה – ולא ימלא קערה שמן ויתן ראש הפתילה בתוכה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "ולא ימלא קערה שמן ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת" – מ'זאל נישט שטעלן א טעלער פול מיט אויל לעבן דעם נר און אריינטונקען דעם אנדערן עק פון דער פתילה, כדי ס'זאל שעפן אויל.

פשט: נאך א מעטאד פון קאנסטאנט סופליי – דער צווייטער עק פון דער קנויט ליגט אין א טעלער מיט אויל און שעפט עס אריבער צום נר.

חידוש – דער טעם פון דער גזירה: "שמא יקח מן השמן שבכלי" – מ'האט מורא אז דער מענטש וועט ארויסנעמען אויל פון דער צווייטער כלי פאר זיינע מאכלים, וואס איז **גרם כיבוי** (ער פארקלענערט דעם סופליי פון שמן, און דער נר וועט זיך פריער אויסלעשן). ביי דער כלי וואו דער נר אליין שטייט, איז נישטא דער חשש, ווייל **"שהרי הוא נמאס בנר"** – דער אויל דארט איז שוין סמאוקי און נישט ריין, קיינער וועט עס נישט וועלן נוצן. אבער דער צווייטער טעלער האט ריינע אויל.

הלכה – אסור להנות מן השמן שהדליקו בו אפילו כבה הנר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "ואסור להנות בשבת מן השמן שהדליקו בו אפילו כבה הנר, ואפילו נטף מן הנר."

פשט: מ'טאר נישט הנאה האבן פון דעם אויל וואס איז געווען אין דעם נר, אפילו ס'האט זיך אויסגעלאשן, אפילו ס'האט ארויסגערינען. דאס איז א דין מוקצה מחמת איסור.

חידוש – ביאור "נמאס בנר": דער באגריף "נמאס בנר" מיינט נישט אז דער אויל איז פיזיש שמוציג. עס מיינט אז **א מענטש קוקט עס נישט אן**

אלס עפעס צום נוצן — ס'איז געווארן **מוקצה מדעתו** ווייל ס'איז א חלק פון דער נר, און מ'האט א חשש כיבוי. אפילו ביי ריינע אויל, ווען ס'איז א חלק פון דער נר, איז עס "נמאס."

הלכה — אם עשה לולאה — מותר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "ואם עשה לו כעין לולאה שיש בה השמן אל הנר בחרס ובקנה" — אויב מ'האט מחבר געווען די צוויי כלים מיט א לולאה (פון חרס אדער קנה), איז עס מותר.

פשט: ווען די צוויי כלים זענען פיזיש פארבונדן, זעט דער מענטש אז דער צווייטער טעלער איז א חלק פון דער נר, און ער וועט נישט נעמען דערפון.

חידוש — פארוואס העלפט דאס: דער אויל ווערט דאך נישט פיזיש "נמאס" (שמוציג) דורך דעם וואס ס'איז מחובר! דער תירוץ: "נמאס" מיינט נישט פיזיש שמוציג, נאר **אין דעם דעת פון דעם מענטש** — ווען ס'איז מחובר, קוקט ער עס אן אלס **איין זאך** מיט דעם נר, און ער וועט נישט טראכטן צו נעמען דערפון. דאס איז פאראלעל צום אויל אין דער נר אליין.

נאך א חידוש: פארוואס לייגט א מענטש לכתחילה א צווייטע טעלער? אפשר דווקא **כדי** ער זאל קענען נעמען אביסל אויל פאר זיין סאלאט שפעטער — וואס באשטעטיגט דעם חשש פון "שמא יקח."

הלכה — אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו שמן בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו שמן בשבת... ונותן כלי תחת הנר בשבת לקבל בו ניצוצות... אסור ליתן לתוכה מים אפילו בערב שבת מפני שמקרב כיבוי הניצוצות."

פשט: מ'טאר נישט אונטערשטעלן א כלי אונטער א נר אויף שבת צו מקבל זיין שמן וואס טראפט אראפ. מ'מעג יא אונטערשטעלן א כלי פאר ניצוצות (שפריצן). אבער מ'טאר נישט אריינגיסן וואסער אין דעם כלי — אפילו ערב שבת — ווייל דאס איז מקרב כיבוי.

חידושים און הסברות:

1. **שמן וואס טראפט אראפ איז מוקצה:** ווען מ'שטעלט א כלי אונטער צו מקבל זיין דעם שמן, ווערט דער כלי א "בסיס לדבר האסור" — מ'איז **מבטל כלי מהיכנו**.

2. **וואס איז "מבטל כלי מהיכנו"?** דער רמב"ם אין פרק כ"ה זאגט אז מבטל כלי מהיכנו איז **"דומה לסותר" (כסותר)**. עפעס וואס מ'מאכט אז מ'זאל עס נישט קענען מער ניצן אין שבת איז דומה לסותר. ס'איז אן איסור דרבנן.

3. **ניצוצות זענען אנדערש ווי שמן:** ניצוצות ווערן בטל אין דעם מאמענט וואס זיי רירן דעם כלי — "אין בו ממש, בטל הוא ומטלטלו." ס'בלייבט נישט קיין דבר ממשי אין דעם כלי, ממילא ווערט דער כלי נישט א בסיס לדבר האסור.

4. **וואסער אין דעם כלי — אסור אפילו ערב שבת:** רש"י זאגט: **"שמא יעשה כן בשבת"** — ווייל ס'איז אסור בשבת, האבן חז"ל עס אויך אסור געמאכט ערב שבת.

5. **כלל: מ'דארף נזהר זיין ערב שבת אויף שבת:** א מענטש קען נישט זאגן "יעצט איז נאך נישט שבת, אי

ך דארף נישט נזהר זיין." דאס איז א גזירה דרבנן, אבער ס'מאכט סענס ווייל די מלאכות וואס מ'טוט פרייטאג זענען כדי ס'זאל דולק זיין שבת. ס'איז דא אזעלכע יסודות אויך אין אנדערע ענינים — ווי בדיקת חמץ פאר פסח.

[דיגרעסיע: חסידישע תורה אויף ניצוצות — "ניצוצות" האט א חסידיש'ן טייטש — ניצוצות הקדושה — אבער "אין בו ממש." א ניצוץ, א גרויסע התעוררות, איז א שיינע זאך, אבער ס'איז נישט קיין עכטע מעשה. מ'דארף אנצינדן א לעכט וואס זאל ברענען — "עד שיטפס" — עכטע מעשים. אויב מ'לעשט אויס א ניצוץ איז אויך גארנישט.]

הלכה — אין קורין לאור הנר / אין פולין לאור הנר — שמא יטה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אין פולין... ואין קורין לאור הנר... אפילו גבוה שתי קומות... אפילו עשרה בתים זה על גבי זה ונר בעליונה, לא יקרא... שמא יטה."

פשט: מ'טאר נישט ליינען אדער בודק זיין בגדים (פאר כינים/שמוץ) לאור הנר בשבת, ווייל אפשר וועט ער מטה זיין (אנקערעווען דעם נר כדי בעסער צו זען). אפילו ווען דער נר איז זייער הויך — אפילו עשרה בתים זה על גבי זה — איז עס אסור.

חידושים און הסברות:

1. **"פולין" — בודק בגדים:** "פולין" מיינט ארויסנעמען שמוץ אדער כינים פון א בגד. דאס איז א זאך וואס דארף א שטארקע לעכטיגקייט, דערפאר איז דא דער חשש פון שמא יטה.

2. **אפילו עשרה בתים:** אויב ס'איז עשרה בתים, זעט מען דאך קיין לעכטיגקייט אונטן? דער עיקר איז אז כל זמן דער נר געט א לעכטיגקייט, טאר מען עס נישט ניצן — אפילו ווען דאס מטה זיין וואלט געווען א גרויסע טירחא (ארויפגיין א סך שטאקן). דער חשש בלייבט.

הלכה — שנים קורין בענין אחד

דער רמב"ם'ס ווערטער: "שנים קורין בענין אחד — מותר, שכל אחד מזכיר את חבירו. אבל בשני ענינים — אסור."

פשט: צוויי מענטשן וואס ליינען די זעלבע זאך מעגן ליינען לאור הנר, ווייל איינער וועט דערמאנען דעם צווייטן. אבער אויב זיי לערנען צוויי פארשידענע זאכן, איז עס אסור — ווייל יעדער איז פארטיפט אין זיין ענין און וועט נישט באמערקן וואס דער צווייטער טוט.

חידושים און הסברות:

1. **סברא פון "צוויי מענטשן טוען נישט קיין עבירה צוזאמען":** ווען צוויי מענטשן לערנען בחברותא די זעלבע זאך, טראגט איינער א שטיקל דאגה פאר דעם צווייטן — ער פילט א קאנעקשאן, און אויב ער זעט אים נכשל ווערן מיט מטה זיין, גייט ער אים שנעל אפשטעלן.

2. **שאלה: צי העלפט א שומר סתם (נישט שנים קורין)?** דער **פירוש המשניות** פון דעם רמב"ם שטייט אז מ'קען סתם שטעלן א צווייטן מענטש. אויך דער **טור** זאגט אז דער איסור איז נאר ווען דער אנדערער איז אויך קורא בענין הנר (אבער א סתם שומר העלפט). ס'ווערט אבער מסופק צי א שומר איז שטערקער ווי שנים קורין — ווען מ'זאגט אים בפירוש צו וואטשן, איז דאס נאך שטערקער ווי סתם צוויי חברים וואס לערנען צוזאמען.

3. **קאונטער-סברא:** ביי שנים קורין בענין אחד, וואס טוען זיי צוזאמען? דאס מטה זיין גייען זיי דאך נישט צוזאמען טון! דער פשט איז אז ווייל זיי זענען פארבונדן אין דער זעלבער לערנונג, וועט איינער באמערקן ווען דער צווייטער גרייכט צום נר.

הלכה — תינוקות קורין לפני רבן לאור הנר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "תינוקות קורין לפני רבן לאור הנר... שהרב משמרן. אבל הוא (הרב) אל יקרא לאור הנר פן יטה."

פשט: קינדער מעגן ליינען פארנט פון זייער רבי לאור הנר, ווייל דער רבי וואטשט זיי. אבער דער רבי אליין טאר נישט ליינען לאור הנר, ווייל ער האט נישט קיינעם וואס וואטשט אים.

חידושים און הסברות:

1. **לערנען שבת אין חדר:** דער רמב"ם רעדט פון א מציאות וואו קינדער גייען אין חדר שבת. דער רמב"ם האלט אז ס'איז א מצוה מן התורה צו

לערנען "וקראתם בו יומם ולילה" — דערפאר פלעגט מען פרייטאג צונאכטס (בפרט אין ווינטער) גיין אין חדר.

2. **דער מעכאניזם פון "הרב משמרן":** דער רבי'ס שמירה ווירקט נישט ווי א פארמעלער "שומר" — ס'איז מער אז די קינדער האבן **מורא** פון דעם רבי (אמאליגע צייטן), דערפאר וועלן זיי נישט רירן דעם נר. אבער דער רבי האט נישט מורא פון די קינדער, דערפאר איז ביי אים נישטא דער מעכאניזם פון שמירה.

3. **בושה ווי שמירה:** דער רבי'ס שמירה אויף זיך אליין קומט פון **בושה** — אז א רבי זאל פארגעסן שבת פארנט פון די קינדער איז א גרויסע בושה. אבער דאס איז נישט גענוג פאר א פארמעלער "דין שומר."

הלכה — דער מלמד: קוקן ראשי פרשיות

דער רמב"ם'ס ווערטער: דער מלמד טאר נישט ליינען לאור הנר, אבער ער מעג קוקן אין ספר לאור הנר כדי לראות ראשי פרשיותיו, און די קינדער ליינען פאר אים.

פשט: דער מלמד אליין טאר נישט ממש ליינען (אפליינען דעם טעקסט), אבער ער מעג אויפמישן — טרעפן וואו מ'דארף ליינען — און דאן לאזן די קינדער ליינען פאר אים.

חידושים:

1. דאס "קוקן ראשי פרשיות" איז נישט קיין עיון — עס פאלט נישט אונטער "דברים שצריכים עיון" וואס מ'האט פריער געלערנט.

2. **סדר הלימוד:** פרייטאג צונאכטס האט דער מלמד נישט פארגעלערנט א נייעם שיעור, נאר די קינדער האבן געחזר'ט און דער מלמד האט זיי אויסגעהערט. דער נארמאלער סדר הלימוד אמאל איז געווען אז דער תלמיד ליינט דעם טעקסט און דער רבי איז מסביר.

הלכה — כלים הדומים זה לזה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כלים הדומים זה לזה ואינו מכירם אלא בעיון הרבה, אסור להקריבן לאור הנר ולהבחין ביניהם שמא ישכח ויטה."

פשט: נישט נאר ליינען א ספר, נאר סיי וועלכע זאך וואס דארף שטארקע לעכטיגקייט און עיון — ווי אויסקלויבן צווישן ענליכע כלים — איז אסור לאור הנר.

חידוש: דער כלל איז ברייטער ווי נאר קריאה — סיי וועלכע פעולה וואס דארף עיון הרבה לאור הנר איז אסור מדרבנן.

הלכה — שמש שאינו קבוע / שמש קבוע

דער רמב"ם'ס ווערטער: "שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות לאור הנר. שמש קבוע מותר, ווייל ער דערקענט די כלים גרינג. אבער לאור השמשות — אפילו שמש קבוע טאר נישט."

פשט: א שמש וואס איז נישט קבוע קען נישט אלע כלים אויסווייניג, איז ער גייט נכשל ווערן מיט שמא יטה. א שמש קבוע דארף נישט אסאך קוקן. אבער ביין השמשות איז אפילו א שמש קבוע אסור — פון אן אנדערע חשש: אז ער ווערט צו היימיש מיט די לעכט, קען ער קומען צו נעמען אביסל אויל פון דער נר, וואס איז כיבוי.

חידושים:

1. **פארוואס דער שמש האט מער חשש ווי דער בעל הבית:** דער שמש איז אן ארימער מענטש, ער האט נישט אייגענע שמן, און ער דערוואגט זיך נישט צו נעמען פון די צוגעגרייטע אויל — אבער פון דער נר של שמן זית, וואס איז אביסל מרות אבער נישט גענוג נמאס, וועט ער זיך נישט צוריקהאלטן. דער בעל הבית האט אייגענע שמן און האט נישט אזא חשש.

2. **גמרא — בגדו לבגד אשתו:** רבי יהודה בן שמואל זאגט אז אפילו להבחין בין בגדו לבגד אשתו איז אסור לאור הנר. רבא ענטפערט אז דאס רעדט נאר פון בני מחוזא, וואו מענער און ווייבער האבן געטראגן ענליכע קליידער. אבער סתם מענטשן קענען גרינג אויסקענען. אפילו אין מחוזא רעדט עס נאר פון אלטע ווייבער — יונגע ווייבער האבן אנדערע קליידער. דער ראב"ד האט א מחלוקת אויף דעם.

הלכה — נר שהיה אחורי הדלת

דער רמב"ם'ס ווערטער: "נר שהיה אחורי הדלת, אסור לפתוח הדלת כנגדו שמא יכבה, אלא אם כן הוא זהיר בשעת פתיחה ובשעת נעילה."

פשט: א נר וואס שטייט הינטער דער טיר — מ'דארף אכטונג געבן ביים עפענען/צומאכן די טיר, ווייל דער ווינט קען אויסלעשן דעם נר.

חידושים:

1. **מלאכה שאינה מתכוין / פסיק רישיה:** אויב ס'איז א שטארקע עפענונג וואס אלעמאל לעשט אויס — איז עס פסיק רישיה, און טאר מען נישט. אויב ס'איז נישט אלעמאל — איז עס דבר שאינו מתכוין, אבער לכתחילה זאל ער אכטונג געבן.

2. **נישט א דין פון נר שבת:** דאס איז א דין פון הלכות כיבוי, נישט פון כבוד שבת/נר שבת.

הלכה — פתיחת דלת כנגד מדורה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה בשבת כדי שתהא רוח מנשבת בה."

פשט: מ'טאר נישט עפענען א טיר אקעגן א פייער כדי דער ווינט זאל עס אויפפלאקערן.

חידוש: "רוח מצויה" מיינט דא: לאפוקי רוח שאינה מצויה — ביי א גרויסע ווינט טאר מען נישט, ווייל ס'קען אויסלעשן. אבער אפילו ער וויל נישט אויסלעשן, נאר ער וויל עפענען — זאל ער אויך נישט עפענען באופן אז ס'קען טאקע אויסלעשן.

הלכה — נר של שבת על גבי אילן

דער רמב"ם'ס ווערטער: "מניחין נר של שבת על גבי אילן המחובר לקרקע."

פשט: מ'מעג שטעלן דעם שבת ליכט אויף א בוים וואס איז מחובר לקרקע.

חידושים:

1. כאטש ס'איז דא א כלל אז מ'זאל נישט הנאה האבן פון מחובר בשבת (שמא יתלוש), אבער וויבאלד א נר איז סיי ווי סיי מוקצה אויף שבת, מ'גייט עס נישט אנרירן, איז נישטא קיין חשש.

2. **אבער יום טוב טאר מען נישט** — ווייל יום טוב האט מען דעם זעלבן איסור פון מחובר, אבער א נר מעג מען נאך באנוצן (ס'איז נישט מוקצה), סאו גייט מען עס רירן און מ'קען קומען צו תלישה.

הלכות תקיעת שופר ערב שבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל מדינות ועיירות של ישראל תוקעין בהם שש תקיעות בערב שבת, ממקום גבוה היו תוקעין כדי להשמיע כל אנשי המדינה וכל אנשי המגרש שלה."

פשט: אין אלע אידישע שטעט בלאזט מען זעקס תקיעות ערב שבת פון א הויכע פלאץ, כדי אלע זאלן הערן — סיי די שטאט-באוואינער, סיי די וואס זענען אין די פעלדער ארום (מגרש).

חידושים:

1. **לשון-חילוק: "תוקעין" vs. "היו תוקעין":** דער רמב"ם שרייבט "תוקעין" (מ'בלאזט – א הלכה), אבער "ממקום גבוה **היו** תוקעין" (מ'**פלעגט** בלאזן – א היסטארישע באשרייבונג). דער הגהות הרמב"ם מאכט אויפמערקזאם אויף דעם. דאס הייסט: די הלכה פון בלאזן גילט איבעראל, אבער דער "מקום גבוה" איז נאר א באשרייבונג ווי אזוי מ'האט עס געטון.

2. **"עיירות של ישראל":** נישט דווקא ארץ ישראל, נאר איבעראל וואו אידן וואוינען. אבער אין דעם רמב"ם'ס צייט האט מען עס נישט געטון, מסתמא ווייל מ'האט געוואוינט אין גוי'אישע שטעט און מ'האט נישט געקענט בלאזן מיט נחת ושלווה. "עיירות של ישראל" מיינט נאר ווען ס'איז א ריין אידישע שטאט.

3. **צי מ'איז יוצא מיט א "שבת-סירענע/בעל":** ס'ווערט פארגעלייגט אז יא, ווייל ס'איז נישט קלאר אויב מ'דארף דווקא שופר אדער חצוצרות, און "תוקעין ומריעין" קען בײדע מיינען. א מאשין-בעל איז אפילו בעסער – ס'איז העכער, ס'איז "במקום גבוה."

4. **אינקאנסיסטענץ צווישן נר שבת און תקיעות:** ביי נר שבת זענען מאנכע נישט מסכים אז מ'איז יוצא מיט עלעקטרישע ליכט, אבער ביי תקיעת שופר ערב שבת זענען אלע מסכים אז א מאשין-סירענע איז גוט – כאטש בײדע זענען מאדערנע תחליפים. דער חילוק: ביי ליכט זענען דא הלכות (נר, שמן, פתילה), אבער ביי תקיעה איז עס א פראקטישע זאך – מעורר זיין מענטשן – נישט קיין מצוה בגופה.

5. **וועכנטליכע עדס מיט זמנים:** אפשר די קאמפאניס וואס לייגן ארויס וועכנטליכע רעקלאמעס מיט שבת-זמנים איז אויך א מין וועג פון "משמיע כל אנשי המדינה" – א מאדערנע פארם פון דער זעלבער תקנה.

6. **דער טאטע אין זיין הויז:** לכאורה למעשה דארף א טאטע אין זיין הויז אויסרופן אז שבת קומט, כדי מען זאל נישט בטעות אריינפארן אפאר מינוט אין שבת.

הלכה – סדר פון די שש תקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "תקיעה ראשונה — נמנעו העומדים בשדות ממלאכת השדה, והעומדים קרובים ורחוקים לעיר נכנסין בחבורה. עדיין חנויות פתוחות והתריסין מונחין. תקיעה שניה — נסתלקו התריסין וננעלו החנויות, ועדיין חמין בקדירות מונחין על גבי כירה. תקיעה שלישית — סילוקא מסלק, ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי להדביק פת בתנור, ותוקע ומריע ותוקע ושובת."

פשט: (1) ערשטע תקיעה — פעלד-ארבעטער הערן אויף ארבעטן און קומען צוזאמען אין חבורות אריין אין שטאט; (2) צווייטע תקיעה — קראמען שפארן צו; (3) דריטע תקיעה — מען נעמט אראפ טעפ פון כירה, צינדט לעכט, און מען ווארט נאך א שיעור פון כדי לצלות דג קטן; דערנאך תקיעה-תרועה-תקיעה און מען איז שובת.

חידושים:

1. **פארוואס נכנסין בחבורה:** דער ענין איז **סכנה** – מען זאל נישט איבערלאזן א מענטש אליין אין פעלד. פארגלייכן צו דער הלכה אז מען זאל נישט לאזן א חבר אליין אין א חורבה ווען ער דאוונט. אויך: **צו מאכן זיכער אז אלע אידן וויסן אז שבת קומט** – דער פארווארפענער איד אין ווייטע פעלד הערט אפשר נישט די תקיעה, אבער ווען די נעבעטערע ווארטן, ווערט עס זיכערגעשטעלט אז ביז שבת קומט האט יעדער געהערט.

2. **וואס איז א "תריס":** א **תריס** איז דער מעכאניזם מיט וואס מען פארשפארט א קראם – ווי די "ראטשעס" (gates/shutters) וואס מען שלעפט אראפ. אין אמאליגע צייטן זענען קראמען געווען מער ווי סטענדס אין א שוק, און דער תריס איז געווען א בארד וואס מען לייגט אוועק צו פארשפארן דעם סטענד.

3. **שיעור "כדי לצלות דג קטן":** דאס איז נישט נאר א שיעור זמן אין טעאריע, נאר עס איז אויך **אריינגעלייגט אין זאכן וואס מענטשן טוען עקשועלי דעמאלטס** – לעצטע-מינוט הכנות פאר שבת. עס פארבינדט זיך מיט דעם וואס מען האט פריער געלערנט אז צולה זיין מעג מען טון נאנט צו שבת, און דער דג קטן דויערט א קורצע צייט.

4. **ווען טוט מען די תקיעות – זמנים:** תקיעה ראשונה איז **במנחה קטנה** (צוויי-און-א-האלב שעות נאך חצות). די דריטע תקיעה (מיט תקיעה-תרועה-תקיעה) איז **קרוב לשקיעת החמה**, אבער נאך פאר שקיעה.

הלכה – מוצאי שבת תקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "מוצאי שבת תוקעין אחר צאת הכוכבים להתיר העם למעשיהם."

פשט: מוצאי שבת בלאזט מען אויך שופר נאך צאת הכוכבים צו באפרייען דעם עולם צו טון מלאכה.

חידושים:

1. **מוצאי שבת בל פעלט אויס:** דער מנהג פון מוצאי שבת תקיעות עקזיסטירט נישט היינט. **דער עולם האט מער מורא פון טון מלאכה שבת ווי פון נישט טון מלאכה מוצאי שבת** – קיינער בלייבט נישט מיט זיין שטריימל ווייל קיינער האט אים נישט מודיע געווען אז ס'איז מוצאי שבת. **מען דארף רעדן מיט די מענטשן וואס מאכן שבת-בל זאלן אויך מאכן א מוצאי שבת בל.** ביסיגע באמערקונג: "וואס מ'זאגט, די רבנים זענען נאר אוסר'ן – מ'מאכט נאר בל'ס ווען מ'טאר נישט, ווען מ'טאר יא מאכט מען נישט."

2. **תקיעות מוצאי שבת איז א בחינה פון הבדלה:** פון דעם וואס דער רמב"ם שטעלט צוזאמען תקיעות מיט הבדלה זעט מען אז **די תקיעות פון מוצאי שבת איז א סניף פון הבדלה** – א ציבור'דיגע הכרזה פון הבדלה. עס איז אפשר ממש א מצוה, א סניף פון דער מצוה פון **לזכור בכניסתו וביציאתו** – מחבר זיין א תחילה וסוף.

הלכה – יום טוב שחל בערב שבת / אחר השבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: "יום טוב שחל להיות בערב שבת — תוקעין אבל לא מבדילין. חל להיות אחר השבת — מבדילין אבל לא תוקעין. יום כיפור שחל מוצאי שבת — לא תוקעין ולא מבדילין."

פשט: ווען יום טוב איז ערב שבת — בלאזט מען (ווייל יום טוב גייט אויס און שבת הייבט אן) אבער מען מאכט נישט הבדלה (ווייל מען גייט פון קודש צו קודש חמור). ווען יום טוב איז מוצאי שבת — מאכט מען הבדלה אבער בלאזט נישט (ווייל מען בלאזט נישט שופר שבת). יום כיפור מוצאי שבת — נישט תקיעות (ווייל שבת) און נישט הבדלה.

חידושים:

1. **פארוואס בלאזט מען נישט יום טוב:** ביי יום טוב שחל אחר השבת, פארוואס בלאזט מען נישט? **שבת בלאזט מען נישט, יום טוב בלאזט מען נישט, יום כיפור בלאזט מען נישט** – ווייל ביי אלע דריי פעלט נישט אויס, דער עולם ווייסט שוין. אבער ווען יום טוב איז ערב שבת, **איז מען יא תוקע** – דער עולם זאל וויסן אז פון יעצט מעג מען נישט מער טון אפילו צורך אוכל נפש (ווייל שבת הייבט אן).

2. **קלארע ראיה אז תקיעות = הבדלה:** פון דעם וואס דער רמב"ם שטעלט תקיעות און הבדלה אין איין אטעם — "תוקעין אבל לא מבדילין" / "מבדילין אבל לא תוקעין" — **זעט מען קלאר אז די תקיעות פון מוצאי שבת איז א בחינה פון הבדלה אויכעט**, א ציבור'דיגע הכרזה פון דעם אויסגאנג פון שבת.

עד כאן פרק ה'.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות שבת פרק ה — הדלקת נר בשבת

הלכה א — גדר המצוה: חובה ולא רשות

Speaker 1:

דער הייליגער רמב"ם הלכות שבת, די פיפטע פרק.

אונז האלטן אין די פיפטע פרק גייען מיר יעצט לערנען, און אונז האלטן נאך אלץ אין הלכות שבת ביי מער זאכן וואס האט צו טון מיט הכנה צו שבת. מ'רעדט אזוי, ס'קומט יעצט שבת, מ'האט שוין גערעדט וועגן כללים פון הלכות שבת, די לעצטע זאך איז געווען וועגן אנגרייטן די עסן, משהה זיין, מטמין זיין די עסן. און יעצט גייט מען, די נעקסטע זאך וואס מ'טוט ווען ס'קומט שבת איז הדלקת נר, מ'גרייט אן די, מ'צינדט לעכט פאר שבת, די מצוה פון הדלקת הנרות.

מ'קען זאגן אפילו בעסער, דער רמב"ם האלט דא אלץ אין הלכות מלאכה, וואס אז מ'טאר יא טון מלאכה ערב שבת וואס געשעט אין שבת, האבן מיר געלערנט אין דעם פארשידענע גזירות פון שהייה והטמנה וכו'. יעצט גייען מיר לערנען פון נאך א זאך וואס מ'מעג טון, און נישט נאר מ'מעג, נאר מ'דארף טון.

זאגט דער רמב"ם אזוי, הייבט דער רמב"ם אן אזוי, דער רמב"ם זאגט אונז קודם די גדר פון הדלקת נר בשבת, אז ס'איז א מצוה. זאגט דער רמב"ם אזוי: **"הדלקת נר בשבת אינה רשות"**, ס'איז נישט אזוי ווי ס'איז דא געוויסע מצוות וואס זענען א רשות, **"אם רצה מדליק ואם רצה אינו מדליק"**, אויב וויל ער אנצינדן לעכט שבת צינדט מען אן, און אויב נישט נישט.

וואס ער מיינט אפשר צו זאגן איז, אזוי ווי אונז האבן געזאגט פריער, מ'טאר אנצינדן פון ערב שבת א פייער וואס זאל ברענען אין שבת וכו', איז אויך מ'טאר אנצינדן א לעכט, דאס האבן מיר געלערנט פריער בעצם, אז מ'טאר אנצינדן א לעכט. אבער די חידוש יעצט איז נישט נאר מ'טאר, נאר מ'דארף. ס'איז נישט א רשות.

און אויך וואס איז עס נישט, ס'איז נישט פון די מיני מצוות וואס זענען א מצוה פון א בגדר רשות, א מצוה וואס זענען דא אלס א סאלושן. זאגט ער, **"ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה עד שיעשנה"**, ס'איז אויך נישט אזא מין מצוה וואס ס'איז נישט דא קיין חיוב עס נאכצוגייען עס צו קענען טון, אזוי ווי די מצוה פון עירוב חצרות אדער נטילת ידים לאכילה, וואס ס'איז נאר אויב ווילסטו קענען טראגן אין די חצר, אדער אויב ווילסטו קענען עסן ברויט מיט דיינע הענט בטהרה זאלסטו זיך וואשן, אבער ס'איז נישט א מצוה וואס דו דארפסט נאכגיין. **"אלא חובה"**.

און אין הלכות ברכות האט דער רמב"ם אונז געגעבן אריכות אז דארט זענען דא דריי מיני מצוות: ס'איז דא א מצוה וואס איז א חובה, א רשות, און א... יא. זאגט ער דא אז הדלקת נר שבת איז נישט קיין רשות און נישט קיין... ס'איז נישט אז אויב דו ווילסט אז ס'זאל זיין לעכטיג זאל עס זיין אויף אזא אופן. ניין, ס'איז א מצוה אז מ'זאל אנצינדן לעכט אין שבת.

און אויך אין סוף הלכות שבת זאגט דער רמב"ם, אין דרייסיגסטן פרק פון הלכות שבת, דאס הייסט דער לעצטער פרק פון הלכות שבת, שטייט אויך אז נר שבת איז א חלק פון די מצוה פון עונג שבת. ער שרייבט אז די סעודה זאל זיין באלאכטן, ס'איז עונג שבת און ס'איז שלום בית, די אלע זאכן. דארט גייט ער מסביר זיין די סיבה לכאורה פארוואס ס'איז א חובה. אבער דא בעצם איז די קאנטעקסט, ווי איך האב אים געזאגט, זאכן וואס מ'טאר יא טון, און נישט נאר מ'טאר, נאר מ'דארף טון די מלאכה פון ערב שבת.

הלכה א (המשך) — חיוב אנשים ונשים

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"ואחד אנשים ואחד נשים חייבין להיות בבתיהם נר דלוק בשבת"**. ס'איז א חוב אויף אנשים און אויף נשים. ער מיינט, די סיבה פארוואס ער זאגט עס איז, ווייל שפעטער גייט ער זאגן אז ס'איז א מצוה וואס געווענליך די נשים טוען. אבער דער עצם איז א מצוה אויף יעדן איינעם. אויב איז דא א הויז וואו ס'איז נישטא קיין נשים, ליידער, זאלן זיי שנעל אויפגעראכטן ווערן, דארף מען אויך אנצינדן נר שבת.

"אפילו אין לו מה יאכל" — אפילו אויב א מענטש האט נישט וואס צו עסן. אונז ווייסן אז דער נר איז א חלק פון די סעודה, ס'גיבט צו צו די אווירה פון א שבת אז ס'איז לעכטיג. אבער זאגט דער רמב"ם, אפילו אן דעם, אפילו אויב ס'איז נישטא קיין סעודה, איז דאס אז ס'זאל זיין לעכטיג אליין אן עונג שבת, אן די סעודה. "אפילו אין לו מה יאכל..."

דיסקוסיע: חיוב נשים — פשט פון "אחד אנשים ואחד נשים"

Speaker 2:

אבער דאס איז צוויי זאכן. פשטות, איך ווייס נישט אויב ס'איז ריכטיג, אבער פשטות, ווען ער זאגט "אחד אנשים ואחד נשים", מיינט ער אז ס'איז נישט קיין מצוה שהזמן גרמא וואס געווענליך נשים זענען פטור, אפילו די נשים זענען חייב. דאס איז די פשוט'ע פשט. אונז ווייסן אז די נשים טוען עס, דאס איז סתם. דער רמב"ם זאגט עס שפעטער. יא, אבער פשטות איז דאס די חידוש, אז די נשים... גראדע די נשים טוען עס ווייל זיי זענען געווענליך אינדערהיים, זיי זענען אין טשארדזש פון אזעלכע זאכן. אבער דאס איז די פשוט'ע... פשטות איז דאס א חידוש, ווייל פרויען זענען דאך מצווה מיט אלע מצוות פון שבת, אויטאמאטיש קומט עס מיט. פארוואס האבן זיי שוין דאס געזאגט? אז ס'איז נישט קיין עקסטערע מצוה, ס'איז א סניף פון הלכות שבת. אקעי.

Speaker 1:

דער רמב"ם זאגט דארט, דער רמב"ם האט שוין געזאגט אז נשים זענען חייב בקידוש, למשל, ער גייט עס זאגן אין הלכות קידוש, וואס ער גייט דארט זען, אבל איסורים, ס'איז פשוט אז זיי זענען חייב.

הלכה א (המשך) — עני המתפרנס מן הצדקה

Speaker 1:

און דער רמב"ם זאגט ווייטער, ער זאגט **"אפילו עני המתפרנס מן הצדקה"**, מיינט דער רמב"ם אז מען מעג אויף דעם... ס'איז דא אן ענין אז מענטשן זאלן נישט גיין סתם הנאה האבן פון צדקה, אבער אפילו ער האט נישט וואס צו עסן, אבער אנצינדן לעכט איז זייער וויכטיג, אז ער זאל פארדעם גיין שואל זיין על הפתחים. ער זאל גיין שואל זיין, בעטן מענטשן. אבער עצם מען זאגט שואל על הפתחים אויף עסן, רייט? אויך אויף סעודה.

עברי טייטש פון די הלכה איז אז ס'איז זייער א וויכטיגע חיוב. אזוי ווי דער רמב"ם זאגט, ס'איז א מצוה שצריך לרדוף אחריה. מען דארף ווייסן, נישט יעדע מצוה וואס איז צריך לרדוף אחריה דארף מען זיך אויך גיין בארגן געלט אדער נעמען געלט. דער רמב"ם זאגט נישט, שואל על הפתחים איז נישט בארגן, ס'קען מיינען בעטן מענטשן זאלן געבן, זוכן צדקה צו געבן. אבער דאס איז א סארט מצוה וואס איז אן ענין חיוב. מיר ווייסן נאך פלעצער וואס ס'שטייט אין רמב"ם אזא הלכה, יא, ביי ד' כוסות, ביי חנוכה שטייט אזא הלכה. ס'איז דא א חומר אין די לרדוף אחריה. לרדוף אחריה האט פארשידענע לעוועלס, נישט יעדע מצוה דארף מען אפשר גיין. אפשר דא מצוות וואס מיר וועלן זען, אויב איינער האט נישט איז ער פטור. דא איז ער נישט פטור, ער דארף זוכן אפילו ער האט נישט.

דיסקוסיע: נר קודם לסעודה?

Speaker 2:

אבער ס'שטייט דא נאך אפאר זאכן אין די הלכה. איינס, אז אפילו ווען ס'איז נישטא קיין סעודה דארף זיין לעכט. אבער אויך אז ס'קומט פאר די עסן.

ס'שטייט שוין, אויב ער האט געמאכט אביסל געלט, שואל על הפתחים, ער האט אביסל געלט, זאל ער מיט די געלט ענדערש קויפן שמן און נר ווי קויפן עסן. איך בין נישט מסכים מיט דעם. וויאזוי זעסטו דא אז ס'שטייט נר ביתו עדיף פון עונג שבת? ס'שטייט אין די גמרא וועגן דעם, ניין? דער רמב"ם זאגט נאך נישט די הלכה. די צוויי הלכות לייגסטו זיי אריין, איינע פון זיי שטייט דאס בפירוש, ווי ס'שטייט אין די גמרא, ווען איינער האט נישט נאר פאר נר אדער פאר קידוש. ער זאגט, ס'שטייט אז די נר שבת איז עדיף, אבער דארט שטייט נר שבת ונר חנוכה, ניין? נר שבת ועונג שבת. אבער ער האט נישט צו עסן, זאל ער קויפן א לעכט אנצוצינדן? ס'מאכט נישט קיין סענס פאר מיר. זאל ער קויפן ביידע. ער גייט דאך שוין נאך געלט עניוועי, זאל ער גיין נאך געלט פאר ביידע, ניין?

Speaker 1:

אפשר אויף איינמאל גייט עס נישט?

Speaker 2:

ניין, ער איז אבער נישט מחויב צו בעטן געלט פאר די סעודה.

Speaker 1:

ניין, דאס איז יא חלק פון די מצוה, לכאורה זאל ער יא בעטן פאר דעם. ער דארף נישט בעטן מער, ער האט שוין גענוג געלט פאר לעכט, דארף ער מער נישט בעטן געלט פאר...

Speaker 2:

און ער גייט שטארבן פאר הונגער?

Speaker 1:

ניין, די שאלה איז די דריטע סעודה. אויף צו עסן מעג ער דאך סתם אזוי נעמען צדקה. די שאלה איז די דריטע סעודה פון שבת. נארמאלערהייט א מענטש סורוויווט אויף צוויי סעודות, און אויף דעם שאפט מען געלט. אז די דריטע סעודה, מקיים צו זיין די מצות שבת כתיקונן, איז די שאלה צו ער זאל גיין שאפן געלט.

Speaker 2:

דאס איז דאך צדקה, רעלי.

Speaker 1:

ס'קען זיין אז דאס איז אויף די הלכה, ס'קען זיין אז דאס איז אויף די הלכה פאר די גבאי צדקה. זיי דארפן וויסן אז זיי דארפן געבן לעכט פאר די ארימע לייט אויך, אז נישט קענען זיי דאך בעטן.

Speaker 2:

יא, אין די גמרא שטייט דאך אז נר שבת איז קודם לקידוש היום. דאס רעדט פון קידוש, ס'רעדט נישט פון נישט האבן קיין סעודות. ס'רעדט פון די מצוה דאורייתא אדער דרבנן פון קידוש על היין.

Speaker 1:

יא, דער רמב"ם רעדט נישט דא וועגן די שאלה פון עשה שבתך חול. דאס איז נישט דא אין זכרון, איך רעד וועגן די שאלה, יא, וואס ער זאל טון, ער מוז צוקויפן שבת'דיגע עסן וכדומה. דער רמב"ם זאגט נאר אז ער איז מחויב. לכאורה די חידוש איז, עסן האט ער יא, געוועגליך באקומט ער אין די תמחוי טייל צו עסן, אבער זיי טיילן נישט קיין לעכט. גיי זוך לעכט. אדער זיי דארפן טאקע טיילן לעכט, אבער דאס שטייט דאך אין די הלכה. ס'קען נישט זיין אז די הלכה איז אז א מענטש זאל גיין אויף די הייזער. די הלכה איז אז דו זאלסט וויסן אז אפילו אן עני האט די חיוב. ממילא, ווען דו געסט תומכי שבת, זאלסטו געבן אויך געלט פאר לעכט. ניין? דאס איז מיין אייגענע פשט.

אין די הלכות פסח שטייט אזא נוסח, רייט? אפילו עני שבישראל יאכל. וועמען איז די חיוב פאר? א חיוב אויף די גבאי צדקה אז זיי זאלן אים געבן, ניין? ס'שטייט אז לכאורה די גבאי צדקה געט נישט קיין לעכט. ער זאל עסן ווען ס'איז נאך לעכטיג, און ווען ס'איז טונקל וועט ער גיין שלאפן. שבת, אויך שבת געט ער נישט, ער געט. אבער דער מענטש דארף אלס חלק פון די מצוה, לכאורה זאל ער יא זיך איינהאנדלען לעכט.

Speaker 2:

זאל ער געבן. טאמער נישט, גייט דאך דער מענטש גיין על הפתחים.

Speaker 1:

יא, אזוי מיין איך. עניוועי, ס'איז א גרויסע חיוב. דאס איז לכאורה די ווארט. ס'איז א גרויסע חיוב, ס'איז א גרויסע עונג צו זיין ליכטיג שבת.

הלכה א (המשך) — ברכה על הדלקת נר

Speaker 1:

יא, זאגט דער רמב"ם, די מצוה קומט מיט א ברכה. אה, די סיבה פארוואס עס קומט מיט א ברכה איז ווייל ס'איז א מצוה לדורות וחרים. ניין, אפילו א מצוה שאין לה זמן, דער רמב"ם זאגט אז ביידע איז דא גערעכט. **"חייב לברך קודם הדלקה"**, פאר מען צינדט אן די... פאר מען צינדט אן די לעכט, זאגט מען **"אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת"**.

אה, עס שטייט נישט אין די תורה. זאגט דער רמב"ם, **"כדין שאר כל הדברים שחייבו בהם דברי סופרים"**. אין הלכות ברכות האט שוין דער רמב"ם מסביר געווען אז אויך אויף מצוות וואס זענען נאר מחייב מדברי סופרים מאכט מען אויך "אשר קדשנו במצותיו", און ער האט מסביר געווען "במצותיו" צו פאלגן חכמים, די מצוה פון "לא תסור", אדער וואס רעכנט ער דארטן אויס? יא, דער רמב"ם ברענגט אן אנדערע פסוק. וצונו, און די חכמים האבן אונז געהייסן להדליק נר של שבת, און דערפאר מאכט מען דא די ברכה.

יא, אבער לכאורה איז נאך אלץ א חידוש, ווייל נישט יעדע זאך וואס די רבנן זאגן מאכט מען א ברכה. למשל, מען מאכט נישט קיין ברכה אויף ביטול איסור, אויף די איסור הנאה, אש. אבער ס'איז דא פארשידענע זאכן וואס די רבנן זאגן. ס'איז דא זאכן וואס זיי מאכן פון דעם א מצוה און זיי מאכן פון דעם א ברכה, יא?

דאס וויל איך פשוט, ס'איז דאך אן עכט מער מצוה ווי נטילת ידים, עירובי חצירות. פארוואס? ווייל ס'איז א חובת הגוף. ווייל ס'איז א חובת הגוף, מצוה לדורות וחרים. אבער איך זאג, מען קען נישט טראכטן פון א זאך וואס מען דארף טון מדברי רבנן און מען מאכט נישט קיין ברכה. אקעי, דארף מען זען לויט די כללים פון ברכות ווען יא און ווען נישט.

הלכה ב — השתמשות לאור הנר

Speaker 1:

שוין, זאגט דער רמב"ם ווייטער, וואס טוט זיך מיט נוצן די לעכט? ווען ס'צינדט אן לעכט שבת, מיינסטו צו זאגן אז מען מעג שבת נוצן די לעכט? מען מעג משתמש זיין באור השם? יא, מען מעג. דאס ווייסן מיר שוין פון די פתיחה צו משנה יומא.

זאגט דער רמב"ם אזוי, **"מותר להשתמש בנר השבת"**, מען מעג זיך נוצן מיט די נר השבת, אבער נאר מען נוצט עס אויף א גרינגע וועג. אבער אויב עפעס וואס מען וויל גוט אריינקוקן, און מען וויל ליינען קליינע אותיות, אזאך וואס האט אן ענין פון פרטים צו נאכטס, דאס טאר מען נישט. **"ואיש לא יעשה דבר הצריך עיון הרבה"**, מען טאר אבער נישט נוצן די נר השבת אויף עפעס וואס מען דארף א שטארקע עיון.

פארוואס? ער גייט צו, **"אבל דבר שצריך לדקדק בו ביותר, או דבר שהוא קשה לראות וצריך לדקדק בו בראיה, אסור לעשותו לאור הנר"**. דאס הייסט, אזאך וואס מ'טאר נישט גוהן זיין אדער טשעקן אריין אין עפעס, איז זייער נישט מיוחד, ווייל ס'איז דאך דא א חשש אז מ'נוצט די לעכט, אפשר די לעכט וועט זיך גוט רעטן, מ'וועט עס פארגעסן, אבער עפעס וואס מ'וויל נוצן די לעכט, מ'גייט האבן מורא, אז מ'וועט רוקן די לעכט נאנטער צו די זאך, אדער אזא סארט זאך.

Speaker 2:

מ'וועט נישט רוקן די לעכט, עס איז נאר מוקצה.

Speaker 1:

יישר כח. מ'האט מורא אז מ'גייט טאטשן אין די לעכט, עפעס מטה זיין די פתילה צו די שמן, אדער עפעס אזוי, ס'גייט זיין געהעריגע איסור פון מבעיר.

Speaker 2:

א איסור מבעיר?

Speaker 1:

יא.

הלכות שבת פרק ה – הדלקת נר שבת: ניצן די לעכט, צייט פון הדלקה, חיוב נשים, און בין השמשות

הלכה ה (המשך) – ניצן די לעכט און צייט פון הדלקה

Speaker 1: אהא. יא. מיר גייען ערגעץ נישט אנקומען מיט דעם, אבער די חידוש איז לכאורה די היתר. אפשר האבן איינער געמיינט אז ס'איז ווי חנוכה לעכט, אזוי הייליג אז מ'טאר עס נישט ניצן. ניין, שבת לעכט איז געמאכט צו ניצן, אבער ס'האט די יוצא מן הכלל, נישט אויף מעיין צו זיין.

דאס איז דאך די קליינע אותיות, ס'איז פארקערט, ס'דארף א נפקא מינה אליבא דמאן וואס זאל קומען אויסלערנען, דארפסטו קוקן אין א ספר פריימאג צונאכטס. נאך גרעסערע סתירות, די שטיינער פאלן נישט אין די קליינע אותיות.

הלכה ה (המשך) – חיוב נשים און חיוב האיש

זאגט דער רמ"א ווייטער, **המדליק, דער וואס צינדט די נר שבת, צריך להדליק מבעוד יום קודם שקיעת החמה,** ער זאל צינדן מבעוד יום פאר די שקיעה, נישט אזוי ווי א טמא וואס מען קען טובל זיין בין השמשות. מ'צינדט פאר די שקיעה. יא.

זאגט דער רמ"א, **ונשים מצוות על דבר זה יותר מן האנשים.** די מצוה פון אנצינדן נר שבת ליגט מער אויף די פרויען ווי אויף די מענער. ביידע בעצם זענען מחויב, ס'שטייט אז יעדע שטוב איז מחויב, נאר די מעשה המצוה דארפן פרויען טון פאר... ווייל זיי זענען מצויות בביתם, זיי זענען מער, זיי טרעפן זיך אין די הייזער, ווייל זיי נעמען קער פון די מלאכת הבית, ממילא זאלן זיי זיין די וואס צינדן די לעכט.

אבער ס'מיינט נישט אז ווייל מ'האט ארויפגעלייגט די דזשאב אויף די פרויען, קען זיך יעצט דער מאן פטר'ן. נאר ווי קען ס'איז דאך "איש ואשה", ער לויפט די גאסן און אלע זאכן. דער מאן איז ווי דער מענעדזשער, ער דארף מאכן זיכער אז ס'געשעט, ער דארף זיך ארומדרייען הייסן דערויף, **"ולומר לאנשי ביתו ערב שבת קודם שתחשך הדליקו את הנר".** זיין דזשאב איז צו מפקיח זיין אויף דעם, מאכן זיכער אז מ'צינדט אן די לעכט, אזוי ווי ס'שטייט אין די גמרא אז מ'דארף דארטן זאגן בנכנסו ערב שבת, מאכן זיכער.

יא, זייער גוט. איז דער רמב"ם, די עצם איז א חיוב אויף יעדן, למעשה איז ספעציעל א חיוב אויף די נשים, אבער דער מאן האט אויך א חיוב, נישט א חיוב אליין צו צינדן, נאר א חיוב צו מאכן זיכער אז זיין ווייב צינדט.

Speaker 2: איי, ס'איז דאך א גג על גב, פארוואס קען זי נישט גיין גלייך?

Speaker 1: ניין, איך וועל דיר זאגן פארוואס, **"אחד אנשים ואחד נשים".** ס'טייטש, קודם, יעדע אידישע שטוב קומט לעכט. ס'טייטש, דער חיוב נשים איז נישט אז זיי קאזן די חיוב, זיי זענען די זעלבע חיוב, נאר זיי זענען מצויות בביתם. ס'מיינט אבער אויך אז אין א שטוב ווי דער מאן נעמט קער, לכאורה לויט ווי דער רמב"ם האט אויסגעקוקט, וועט ער צינדן, אויב דער מאן איז עוסק במלאכת הבית.

נאר איך מיין אז ס'איז דער מנהג אז דאס איז די מצוה פאר די פרוי, טוט זי עס. און נאכדעם, דער צורך האיש איז אז ער איז אחראי אויף זיין ווייב'ס מצוה, אויף איר מצוה, נישט אויף זיין אייגענע מצוה, אזוי אז ער דארף נישט צינדן אליין צינדן, ער דארף מאכן זיכער אז זי טוט איר מצוה יוצא.

דיסקוסיע: די סטרוקטור פון דער רמב"ם'ס שיטה

Speaker 1: ס'האט מיר געדוכט, לכאורה, פארדעם זאג איך אז ס'איז אביסל פאני. קודם זאגט מען, וועד דרייט זיך אינדערהיים? אקעי, די פרוי נעמט קער, זאל זי נעמען קער. טורנס אויס, זי גייט פארגעסן, מ'דארף נאך דער מאן זאל שטיין דארט און נעמען קער. זי איז שוין ווייטער אינדערהיים, זי קען דאך שוין אליין טון. זי איז מצויה במלאכת הבית. און וואס טוט דער מאן? ער זיצט און לערנט, ער איז נישט אין די שמועס, ער זאגט נאר "הדליקו את הנר". אקעי.

יא, ס'איז דאך צוויי משניות וואס דער רמב"ם, די משנה פון **"על שלש מצוות נשים מתות",** און יענע משנה זעט מען אז יענע מצוות זענען מער ווי סתם שיינער עסק, ס'זעט אויס ווי ס'איז א מצוה אויף זיי. און נאכדעם דארטן **"שלשה דברים צריך אדם לומר ערב שבת עם חשיכה",** ער ברענגט ביידע. ס'קען טאקע זיין די גמרא איז צוויי שיטות אדער צוויי איינער.

דער רמב"ם לייגט צוזאם די צוויי משניות אין א זייער אינטערעסאנטע וועג. ער מיינט צו זאגן אז דער מאן זאל נישט מיינען אז מ'האט ארויפגעלייגט די חיוב אויף די פרוי און ער איז פטור דערפון. די חיוב ליגט אויף יעדן. די זאך ווערט געטון מער פאסיג אז די פרוי זאל עס טון. גוט. אנשטאט דער מאן זאל זיך דרייען אונטער די פיס און די פרוי זאל אים אן שרייען, זאל די פרוי טראגן די האלץ און דער מאן זאל זיין דער וואס שרייט.

ניין, נישט שרייען. דער רמב"ם ברענגט עס נישט. "לעזרה" שטייט. פון דא זעט מען אז אלעמאל ווען ס'שטייט "לעזרה" מיינט נישט שרייען, ס'מיינט בניחותא, ווייל דער רמב"ם זאגט מסתמא "לעזרה" - **"כדי שתתקבל ממנו עצה",** העלפט דיך אן שטענדיג.

הלכה ה (המשך) – ספק חשיכה

וואס טוט זיך ספק חשיכה? אויב ס'איז שוין ספק חשיכה, אדער ווי פריער האט ער געזאגט, אויב ס'איז ספק חשיכה ונכנסה שבת, ספק לא נכנסה, איז לגבי למשל הטמנה מעג מען נאך. אבער אונזער הלכה וואס איז א דאורייתא, וואס מ'האט מורא, אויך ספק, אויך ווען ס'איז א צייט פון ספק טאר מען נישט. אפילו מצות הדלקת נר חנוכה איז א מצוה, אבער מ'האט דאך א חשש פון חילול שבת.

Speaker 2: יא, אבער ס'איז א ודאי נישט דוחה חילול שבת.

הלכה ד – בין השמשות: הגדרה, זמן, וספק

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, פון וואו דער רמב"ם מענשאנט די ענין פון ספק חשיכה, ווילן מיר זאגן אביסל וואס טייטש ספק חשיכה און וואס טייטש בין השמשות.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **"משתשקע החמה עד שיראו שלשה כוכבים בינונים",** פון ווען די זון גייט אונטער ביז ווען מ'הייבט אן זען קלאר שטערנס, דריי שטערנס בינונים, נישט זייער גרויסע שטערנס, ווייל גרויסע שטערנס קען מען שוין זען פריער, קליינע דווערט שפעטער, "שלשה כוכבים בינונים", **"זהו הזמן הנקרא בין השמשות"** - צווישן די צוויי, צווישן די טאג און די נאכט, **"בכל מקום".**

דיסקוסיע: פירוש "בין השמשות"

Speaker 1: פארוואס הייסט עס בין השמשות? ווייס איך נישט. וואס איז עברי טייטש? צווישן די זון איז אונטערגעגאנגען און די זון איז צוריק ארויפגעקומען?

Speaker 2: אה, ניין. צווישן... ווייס איך נישט. צווישן די זון און די לבנה? ס'איז דא צוויי, שני המאורות?

Speaker 1: ער ברענגט צוויי פשטים. פון די מהר"ל ברענגט ער א פשט. בין השמשות מיינט צווישן די טעג, דער טאג גייט אז בין השמשות דאס איז מ'איז נישט קלאר צו ס'איז היינט אדער מארגן. ער ברענגט פונעם

גרא אן אנדערע פשט, אז בין השמשות מיינט צווישן די שקיעה... צווישן די צוויי שקיעות כביכול, צווישן די שקיעת השמש, מ'זעט עס גייט אראפ די גוף השמש, און נאך איז דא די ליכטיגקייט, אז ס'איז צווישן די צוויי שקיעות. ביידע פון די פשטים קען מען פארשטיין.

איך וויל זאגן, בין השמשות מיינט די צוויי, דער אויבערשטער האט באשאפן קודם צוויי שמשות, צוויי מאורות גדולים, אז ס'איז צווישן די זון און די לבנה, מ'זעט נאך נישט די לבנה, מ'זעט שוין די זון... די לבנה הייסט דאך... לכאורה די לבנה זעט מען שוין יא, אבער אז מ'זעט שוין ראש חודש ביינאכט, מ'זעט דאך שוין די לבנה... מ'זעט שוין די לבנה. אבער די לבנה הייסט נישט קיין שמש, הייסט מאורות.

Speaker 2: ניין, הייסט נישט... ניין, הייסט נישט... בין השמשות נו!

Speaker 1: אקעי, בקיצור דאס איז די צייט.

דין בין השמשות – ספק יום ספק לילה

און וואס איז די צייט? וואס איז דער דין דערפון? **ווי ספק מן היום ספק מן הלילה, בין השמשות איז די צייט וואס עס איז ספק יום ספק לילה, ודנים בה להחמיר בכל מקום,** עס איז די צייט וואס מ'איז מחמיר ביידע וועגן. אזוי ווי ערב שבת טוט מען שוין נישט קיין מלאכה, מוצאי שבת טוט מען נאך נישט קיין מלאכה. ווי במה מדליקין, טאר מען נישט אנצינדן ווייל מ'איז מחמיר. היי גוט.

העושה מלאכה בין השמשות – חייב חטאת

ועשה מלאכה בין השמשות... דער רמב"ם זאגט זייער פשוט ווען בין השמשות איז, יא, דער עולם איז מורא'דיג צעמישט אזוי פיל מינוט און אזוי פיל מינוט, דער רמב"ם זאגט, דער רמב"ם זאגט נישט וואס דריי כוכבים בינונים זענען, דאס איז אמת, אבער שטעל דיך פאר, מיטלמעסיגע כוכבים דעמאלטס איז אויס בין השמשות. ער קען דיר זאגן אז דו דארפסט זען מער ווי דריי כוכבים אויף די הימל, ווייל אויב זעסטו נאר דריי כוכבים קענסטו טראכטן אז עס איז גדולים, אבער אויב דו זעסט מערערע כוכבים איז צווישן זיי דא כוכבים בינונים אויך שוין.

מסתם ווער עס וואוינט אין א שטאט וואס ס'איז זייער שווער צו זען די כוכבים לכתחילה, ער קוקט אסאך אויף די כוכבים כדי מ'זאל זען, ס'איז דא געוויסע פלאנעטן וואס זענען לכאורה כוכבים גדולים וואס מען קען טאקע זען פריער. אקעי.

זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך... **העושה מלאכה בין השמשות, ערב שבת אדער מוצאי שבת? בשוגג חייב חטאת, מכל מקום חייב חטאת.**

דיסקוסיע: פארוואס חייב חטאת ביי א ספק?

Speaker 2: פארוואס ער איז חייב חטאת? ער האט געטון ביידע!

Speaker 1: ער האט געטון ביידע. אה, ער האט געטון ביידע. חייב חטאת, מכל מקום חייב... וואס?

Speaker 2: איינער ערב שבת... איינער ערב שבת און איינער מוצאי שבת.

Speaker 1: אבער אזוי כולו, ס'איז אינטערעסאנט, אבער כולו קוקסטו אן, ס'איז א ספק. אדער איז עס בין השמשות יום, אדער איז עס בין השמשות לילה. ער האט געטון אין די זעלבע צייט, רייט? ער האט געטון אין די זעלבע צייט פארנישט. און נישט קען דאך זיין אז ס'איז מקצת יום, מקצת לילה. ער האט געטון פונקט בלילה דא און ביום דא.

אזוי קען זיין אז בין השמשות באקומט א גדר, אזוי ווי דו זאגסט, אז מ'איז אין די זעלבע פונקט צייט. אדער קען מען זאגן אזוי ווי דו זאגסט, אבער דער רמב"ם... ביידע האבן א גדר פון א ספק. איך פסק'ן אז אזוי, איז עס א ספק.

Speaker 2: ניין, דער רמב"ם זאגט אז ס'איז א ספק ספיקא, ניין, ספק אין ידיעה. ספק אין ידיעה אדער א ספק אין מציאות?

Speaker 1: דער רמב"ם סאונדט אז ס'איז א ספק אין הלכה. ס'איז א ספק אין הלכה, ווייל די הלכה איז נישט באשטימט אין די זעלבע מינוט. אויב איז עס א ספק אין מציאות, קען זיין אז יעצט איז געווען פריער און יעצט איז געווען שפעטער.

זייער גוט. סאו וועגן דעם, על כל פנים, די זעלבע צייט, פון דעם אויס האט ער אין די זעלבע צייט געמוזט זיך זען. פונקט צען מינוט נאך די שקיעה, וואטעווער. לעבט ער אין ביידע, זאגט ער, למשל, חייב חטאת. אדער דא האסטו געטון עבירה, אדער דארט האסטו געטון עבירה. נאר א חטאת לכאורה, איך גלייב אז לגבי, ער זאגט נישט סקילה, ווייל דעמאלטס איז דא א פראבלעם מיט עשה, מיט ספק, מיט אנדערע זאכן, ספק זאכן. אבער חטאת.

כוכבים בינונים – הגדרה מפורטת

"וכוכבים אלו", זאגט ער אריין, ער זאגט "כוכבים בינונים". וואס מיינט ער צו זאגן? ער זאגט **"לא גדולים הנראים ביום"**, נישט די גדולים, געוויסע כוכבים קען מען זען ביום.

Speaker 2: ניין, ניין, פלאנעטן.

Speaker 1: פאר די שקיעה. אויב דו קוקסט גוט, גרויסע פלאנעטן אזויווי ווינוס און מארס, קען מען עס אפטמאל זען שוין פאר די... צד מערב איז דא שטערנס וואס מען קען זען, אויב די שטערנס זענען פונקט דעמאלטס דארט, וכו'. **ולא קטנים שאינם נראים אלא בלילה.** אויך נישט קליינע, ס'דארף נאכנישט, דאס איז שפעטער ביינאכט גייט ערשט ארויסקומען די קליינע כוכבים. בין השמשות איז צווישן די צוויי צייטן, ווען מ'זעט שוין די בינונים. **משיראו שלשה כוכבים אלו הבינונים, הרי זה לילה ודאי.**

דער רמב"ם ברענגט נישט קיין זמנים אין מינוטן

דער רמב"ם ברענגט נישט קיין שום זמנים, אזויווי הילוך מיל אדער דריי מיל. אדער אנדערע אזעלכע שיעורים, וואס ס'שטייט אז ער ברענגט נאר די נושא פון די כוכבים. און אזוי מיין איך אויכעט, אזוי איז אויכעט אויב איך געדענק די הלכה אין די שולחן ערוך. דאס הייסט, ס'קען זיין, אין די שולחן ערוך שטייט עפעס אנדערש, אבער ס'קען זיין, און די פרי חדש ברענגט די שיעור, ס'קען זיין אז דאס וואס איז דא די אלע שיעורים איז נאר אויב מ'קען נישט זען די שטערנס. ס'קען זיין אז אויב מ'קען זען די שטערנס איז לכל הדעות הייסט שוין נאכט. אזוי איז דא וואס טענה'ן עט ליעסט. אקעי, איך וויל נישט אריינגיין אין פאליטיקס.

פרק ה: הדלקת נר שבת – פתילות, שמנים, ודיניהם

המשך: זמן הדלקת נר שבת – ענין הכוכבים

ער ברענגט נאר די נושא פון די כוכבים. און אזוי מיין איך אויכעט, אזוי איז אויכעט אויב איך געדענק די הלכה אין די שולחן ערוך. דאס הייסט, ס'קען זיין, אין שולחן ערוך שטייט עפעס אנדערש, אבער ס'קען זיין, אין שולחן ערוך ווערט יא געברענגט די שיעור. ס'קען זיין אז דאס וואס ס'איז דא די אלע שיעורים איז נאר אויב מ'קען נישט זען די שטערנס. ס'קען זיין אז אויב מ'קען זען די שטערנס איז לכל הדעות הייסט עס שוין נאכט. אזוי איז דא וואס טענה'ן עטליסט. אקעי, איך וויל נישט אריינגיין אין פאליטיק, ס'איז א גרויסע פאליטיק. ווערסטו פרעגן די הלכה אין דעם, וועסטו זיך צוקריגן מיט די הנהלה.

רייט. די פראבלעם וואס דו האסט געשריבן אסאך מאל איז אז אויבן אויפ'ן בארג איז איין צייט און אונטן אויפ'ן בארג איז אן אנדערע צייט, און ס'איז דאך ממש נאנט, די זעלבע שטאט אפילו. אקעי, און וואס איז דא ווערט די פראבלעם אביסל? אה, ס'איז טאקע נישט קיין פראבלעם. איך האב נישט געוואוסט אז דו גייסט ארויסגיין קוקן די שטערנס. אקעי.

פרק ה: הדלקת נר שבת – פתילות ושמנים

מנהג אשכנז: פרק "במה מדליקין"

זאגט דער רמב"ם ווייטער. ס'איז דא, יעצט גייען מיר לערנען מצות הדלקת נר שבת. ס'איז דא פארשידענע הלכות פון וועלכע פתילות מ'קען ניצן, אלס כבוד שבת, אז ס'זאל ברענען שיין, און אזוי ווייטער. ס'איז דא דעם א גאנצע פרק "במה מדליקין". זאגט דער רמב"ם אזוי, דער רמב"ם גייט

אויסרעכענען די אלע הלכות, פתילות, שמנים, וואס מ'מעג יא, וואס מ'טאר נישט. זאגט ער, פאר מ'דערמאנט די אלע גוטע זאכן, זאגט ער, "כגון", דער מנהג אשכנז איז צו זאגן דעם פרק פאר מעריב ערב שבת, ליל שבת. דאס איז דער מנהג אשכנז. שיעור דארף מען קענען די משנה שוין אויסנווייניג.

אקעי. איך ווייס, אפשר נוסח ספרד לערנט מען דאס נישט. די וואס לערנען "במה מדליקין" קענען עס אזוי גוט ווי די וואס זאגן "כגוונא" קענען "כגוונא". אייזערנע גוים האבן מיר, יא. נאך א זאך וואס מ'זאגט.

הלכה ה: פתילות שמדליקין בהן בשבת

אקעי. **"פתילות שמדליקין בהן בשבת", זאגט ער, "אין עושין אותן מדבר שאורו מתחסכס בו"**. טאר מען נישט פארשטיין אין א זאך וואס די פייער ראנגלט זיך. נר שבת איז דאך אן ענין פון שלום בית. מ'קען נישט לאזן אז ס'זאל זיין אן התחסכסות, אז די פייער שפרינגט ארום, ס'ראנגלט זיך ארום מיט די קנויט. די תועלת איז נישט, דאס איז נישט קיין כבוד, דאס איז נישט קיין שיינע לעכט.

כגון, וועלכע מינים? הור צמר, וואל, **משי** איז זיידן, **וצמר ארז**, א פעיק וואל, וואל וואס מען טרעפט אויף די בוימער, ארז איז א טענענבוים. **ופשתן שלא ניפץ**, א קאטאן וואס מען האט נישט אויסגעקעמט, פלאקס וואס מען האט נישט אויסגעקעמט. אה, פשתן האבן מיר געזען ביי די דברו של מוסף בבבל. **וסיב של דקל**, א שטיקל פון די בוים, איך מיין צווישן די האלץ און די דרויסנדיגע שאלאכץ איז דא עפעס א מער א דינערע אזוויוי א סחורה. **ומינו עץ הרכים או שאר מיני עצים דקים, כיוצא בהם**, ווייל די זאכן האלטן נישט גוט די פייער, די פייער צינדט זיך נישט גוט אן. **אלא, מ'זאל נאר נוצן פתילות מדבר שהאור עולה בו**, פון א זאך וואס די פייער האלט זיך גוט אויף דעם. **כגון, פשתן נפוץ**, יא, פלאקס וואס מ'האט יא אויסגעקעמט, **ובגדים של שש**, לינען, **וצמר גפן**, קאטאן, **כיוצא בהם**.

שיעור ההדלקה

זאגט דער רמב"ם נאך א זאך, **והמדליק**, פאר די זעלבע סיבה, **והמדליק צריך שידליק ברוב היוצא מן הפתילה. כדי**, דאס איז אויך די ענין פון שבת, **שמא יטה**, אדער **יחתה**, ענליכע הלכות, כדי ער זאל גוט נוצן די פייער און ער זאל נישט געבן א ריח קיין שאלות אין נאבער. עס קען זיין אז דא איז פשוט די ענין פון קוואטשע, אז די הדלקה איז ווען מ'מאכט די פול פייער. אבער עס שטייט יא אז ס'איז וועגן שמא יטה, ווייל אויב ער נוצט די זאכן וואס ברענען נישט שיין גייט ער קומען צו... דער רמב"ם ברענגט נישט דא די טעם, אבער אזוי ברענגט ער פון אונטן, אזוי שטייט אין די לעצטע אין די גמרא, מ'דארף זען פונקטליך, אבער אזוי סאונדט עס אז ס'איז אויך די ענין. ס'איז דא זאכן וואס זענען פון כבוד שבת, און ס'איז דא זאכן וואס זענען וועגן... אה, דער רמב"ם זאגט יא, כדי שלא יטה. אה, דער רמב"ם זאגט יא, דער רמב"ם ברענגט יא די טעם וואס איז ווי שמא יטה. אה, אזוי גייט ער עס מתרץ זיין.

הלכה ו: הכורך דבר שאין מדליקין בו על דבר שמדליקין בו

זאגט דער רמב"ם ווייטער אבער, וואס טוט זיך אויב מ'מאכט א קנויט פון צוויי זאכן, פון עפעס א מאטריאל וואס די פייער האלט זיך גוט, און עפעס וואס נישט. **הכורך דבר שאין מדליקין בו על דבר שמדליקין בו**, איז אזוי, **אם להוסיף על הפתילה כדי להוסיף אורה**, אויב ער מאכט עס כדי די פתילה זאל זיין גרעסער, טויג עס נישט, ווייל אויב ס'איז דא דערין א חלק וואס ס'גייט צושטערן די אור, גייט עס ווייטער נישט זיין גוט. **אבער אם להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת**, אויב ער לייגט עס אריין פשוט צו האלטן אז די פתילה זאל זיך האלטן הויך, ווייל לויט די שטאף פון די מטלית זאל עס שוין אראפפאלן, דעמאלטס איז יא מותר. פארוואס? ווייל דעמאלטס נוצט ער נישט די דבר שאין מדליקין בו פאר די לעכט, ס'גייט אים נישט צושטערן אויב ס'ברענט נישט גוט, ס'דארף נאר האלטן, ס'גייט אויס מיט עס צו האלטן פשוט אויף די פתילה.

הלכה ז: נותנים גרגיר של מלח או גרוס של פול

יא, זאגט די רמ"א ווייטער, **נותנים גרגיר של מלח או גרוס של פול על פי הנר בערב שבת כדי שלא ידלוק בשבת**, בליל שבת. וואס מיינט? פארוואס דאס מעג מען טון? פארוואס זאל מען עס נישט געמעגט טון? א גרגיר של מלח אדער א גרוס של פול איז א בונדל אויף די ערב שבת, דאס זענען זאכן וואס מ'לייגט אז אנצוהאלטן נישט די גאנצע פתילה זאל ווערן אפגעברענט. ס'איז פשוט א סגולה, גוט, א זאך וואס מ'נוצט פאר די לעכט. די חידוש איז, דאס איז א דבר שאין מדליקין בו, ס'איז נישט קיין זאך וואס ברענט שיין, מלח איז נישט קיין זאך וואס ברענט גוט, אבער מ'לייגט עס נאך נישט פאר די פייער, און מ'לייגט עס נאר א קריצל, אפהאלטן אביסל, ממילא איז עס מותר. דאס איז לכאורה די טעם. יא.

כל הפתילות שאין מדליקין בהן — מדורה

זאגט די רמ"א ווייטער, **כל הפתילות שאין מדליקין בהם, עושין מהם מדורה**, מעג מען אבער יא נוצן צו מאכן מיט דעם א מדורה, **בין להחם כנגדה בין להשתמש לאורה**, סיי צו זיך צו ווארעמען אדער פאר לעכטיגקייט, **בין למנורה בין על גבי קרקע**, ווי מיר האבן פריער געלערנט. פאר א מדורה מעג מען, **ולא אסרו אלא לעשותן פתילה לנר לבד**, די איסור איז נאר אז ס'זאל נישט זיין מיט דעם וואס מ'צינדט אן די נר שבת. אבער א מדורה וואס איז א באנטש לעכט, א פאקל לעכט, אזא זאך מעג מען. פארוואס? ס'איז פשוט, פארוואס מ'טאר נישט, אדער פארוואס מ'טאר יא, דאס איז פשוט, ווייל זיי ברענען שוין גוט, ס'איז א גרעסערע פייער, זענען זיי נישט קיין חשש.

הלכה ח: שמנים שמדליקין בהן בשבת

שמנים שמדליקין בהם בשבת, יעצט גייט מען רעדן וועגן די שמנים. מ'האט שוין גערעדט וועגן די פתילה. די שמנים וואס מ'צינדט אן בשבת דארף אויך זיין **אזעלכע שמנים שאינם נמשכים אחר הפתילה**, וואס ארבעט גוט צוזאמען מיט די פתילה.

אבל שמנים שאינן נמשכין אחר הפתילה, שמנים וואס גייט נישט איזי אין די פתילה, **ווי זפת ושעוה ושמן קיק ואליה וחלב**. זפת, איך גיי נישט טייטשן יעדע ווארט, זפת, שעוה, שמן קיק, אליה וחלב, יא? סארטן אויל וואס שעוה איז גריינדער, אבער מ'נוצט עס פאר אויל. איז פשט אז ס'איז יא נמשך אחר הפתילה. איך מיין, פארוואס זאלן זיי עס מאכן? ווייל ס'איז ביליגער, די ביליגערע מענטשן האבן עס גענוצט.

שאינן נמשכין כל כך יפה. אין מדליקין בהן. זאגט די רמב"ם פארוואס? מאי טעמא? **אין מדליקין בשמנים שאינן נמשכין אחר הפתילה.** גייט ער זאגן די טעם פאר די ביידע הלכות וואס מיר האבן געלערנט, סיי וויאזוי די פתילה דארף זיין, סיי וויאזוי די שמן דארף זיין. **גזירה שמא יטה אור הנר אצלו.** מ'האט מורא אז די אור הנר וועט נישט זיין אזוי שטארק, ס'וועט ווערן אביסל דים, **און ויטה אותה בשביל שישתמש לאורה**, וועט ער עס מטה זיין. נארמאלערהייט האבן מיר אונז די חשש, מ'האט נאר מורא אז מ'זאל נישט מעיין זיין, ווייל דעמאלטס שמא יטה. אבער אויב ווערט די לעכט שווער, און מ'דארף אפילו אויף סתם תשמיש מטה זיין די לעכט, איז דאך חשש שמא יטה.

הלכה ט: חלב שהתיכו וקרבי דגים שנימוחו

אקעי. אונז האבן געלערנט, מיר האלטן אינמיטן לערנען, וועלכע שמנים מ'מעג נישט נוצן. יעצט איז דא א שאלה, וואס איז אויב מ'מאכט א תערובת? מ'מישט אריין איין שמן וואס מ'מעג נישט נוצן מיט א שמן וואס מ'מעג יא נוצן.

חלב שהתיכו וקרבי דגים שנימוחו, וואס איז געווארן צעלאזט, קען מען שוין יא נוצן. אויב **מ'גיבט אריין שמן כל שהוא**, אביסל פון אן אנדערע אויל, **ומדליק**, און ס'ברענט.

דיסקוסיע: וואס איז קרבי דגים?

חלב שהתיכו איז פון די זאכן וואס מיר האבן געלערנט פריער אז מ'טאר נישט? שמנים שאין מדליקין בהן? זפת, שעוה, חלב איז געווען איין זאך. און קרבי דגים איז וואס? ס'איז געשטאנען? יא, יא, חלב, אין מדליקין בהן. יא,

אבער קרבי דגים איז אויך אזא סארט חלב כביכול? וואס איז קרבי דגים? ווי איז געשטאנען אז דאס איז אויך קרבי דגים? איך ווייס נישט.

חלב דאס איז דאך א גמרא, באט איך זע נישט וואו ס'שטייט פריער וועגן קירבה דגים. וואס שטייט? אפשר אליה? אליה איז שומן. ס'זעט אויס אז אליה איז חלב, בייסיקלי. ס'מיינט צו זאגן אז ווען דו נעמסט א שטיקל פון די בהמה אדער פון א עוף, וואטעווער, אזוויי ס'איז, א גאנצע שטיק, דעמאלטס איז עס אסור. ס'ווערט אנגערופן אליה אדער חלב. יעצט רופט ער עס שוין אן אנדערש, באט ס'איז די זעלבע אידייע. אז די ווארט איז, אז ווען ס'איז נאך א הארטע שטיק, אפילו אויב ס'קען ברענען, אבער ס'ברענט נישט גוט, ס'מאכט א סכסוך מיט די פתילה. אבער אויב האט מען יא געמענעדזשט דאס צו מאכן צעלאזט, אבער ס'העלפט נישט. מ'דארף נאך אויך צולייגן שמן כל שהוא.

חידוש: פארוואס דארף מען שמן כל שהוא?

וואס איז די ענין פון שמן כל שהוא? אויב די ווארט איז די היתוך, פארוואס איז נאך וויכטיג די צולייגן אביסל שמן? אויב די ווארט איז אז די אביסל שמן כשר'ט, אזוי וואלט עס געדארפט ארבעטן אפילו אויב ס'איז נישט נמוחי או היתוך. ס'זעט אויס אז די עיקר זאך איז די היתוך, נאר ס'איז דא אן הכר. די גמרא זאגט, אזוי איז מסביר די גמרא בפירוש, איך זע אז די גמרא ביי די סוגיא פון חנוכה, איך געדענק, איז די גמרא מסביר בעצם אזוי. ס'איז דא אז חלב איז בדרך כלל נישט קיין פראבלעם, אבער די גמרא לאזט נישט קיין משא ומתן האבן, מ'האט געאסר'ט אלע חלב. מ'האט געמאכט אזא לא פלוג. און עורות, יא, מותר צו זיין.

אינטערעסאנט. מ'דארף עס זען צו ביי אנדערע גזירות איז אויך דא אזא זאך, אז ס'איז גענוג עפעס א קלייניגקייט. ס'טייטשט אזוי ווי אז בעצם, די חכמים זענען נישט אזוי קאמפארטעבל מיט די איסור, ווייל בעצם איז דאך נישט דא קיין סיבה צו אסר'ן, נאר ס'איז עפעס א מין לא פלוג. אויב זאגסטו אסר'ן, איינמאל ס'איז היתוך, בעצם האבן די חכמים געהאלטן אז ס'איז שוין נישט קיין פראבלעם, נאר וואס דען? אלס אזא לא פלוג, זיי ווילן נישט צעמישן די עולם, האבן זיי געזאגט אסור. אבער אויב לייגסטו אריין נאך א שטיקל שמן, קענסטו שוין זאגן פאר מענטשן אז ס'איז נישט נאר חלב.

יא, מאכט סענס. אינטערעסאנט. די עיקר איז אז מ'זאל נישט קענען חולק זיין אין די חלב אליין, זאגן א חלב וואס איז נישט מותך איז מותר. גזירת רבנן, זייער גוט, אבער ס'זעט אויס ענליך, ס'איז אויך חלב, מענטשן וועלן ווערן צעמישט, אזוויי דו זאגסט. אבער ווען דו מאכסט שוין א היכר, אזא חומרא גיין אזוי העכער די סורת התורה, ארבעט נאר נאכדעם וואס עס איז נישט קיין עכטע פראבלעם, דעמאלטס איז אליינס שוין אביסל שעים אין קאלטשער.

אבער שיינים שאינם מדליקים וואס מ'טאר בעצם נישט מדליק זיין, דאס טייטש וואס ס'איז נישט ראוי אדער מ'טאר בעצם נישט.

הלכה י"א: שמנים כשרים ופסולים להדלקת נר שבת

שמנים כשרים — כל שמן חוץ מאלו שאסרו חכמים

Speaker 1:

יא, מאכט איינס. איך קען דאס אינדערסאנדיג, איך קען דאס אינדער חלק זיין אין דער חלב אליין, זאגן א חלב וואס איז נישט מערסטער... גאזר רבנן. זייער גוט. און ביסט ווערט אויז ענליך. ס'איז אויך די חלב פון מענטשן זאלן ווערן צומישט, דאס ווי דו זאגסט.

אבער ווען דו מאכט שוין א העקער, אזוי אסאך א קייעריג גיין אין דער העקער, דאס סארט א טייעריג, ארבעט נאר נאכדעם וואס עס איז נישט קיין עכטע פראבלעם, דעמאלט ס'העלפט שוין דא א ביסל שם אין קאלטשער.

א וואלט ששמנים שאין מדליקים אין וואס מען טאר נישט... מדליק זיין... מדליק זיין, עס טייטש וואס ס'איז נישט א תיכו, אדער... וואס מען טאר בעצם נישט, ווייל זיי זענען פראבלעמאטישע שומנים אליין, וועגן משום לא פליג. דעמאלט ס'העלפט נישט. אפילו אויב מען האט עס יא אויסגעמישט בשמנים שמדליקים, ממילא ידליק, נישט איינעם נעם שכם. ווייל ס'גייט נישט העלפן. אין די ערשטע רגע, לאמיר זאגן, אויבן גייט זיין די גוטע שמנים אויף די ברענען פאר א מנחת. אבער נאכדעם גייט עס זיך ווייטער אנהייבן די סכסוך.

דיגרעסיע: חסידישע תורה — פסילתן איז מרמז אויף נשמות

איך בין אינדערמארט פון זאגן א חסידישע דזשאוק, אז עס שטייט אין אלע חסידישע ספרים אויף חנוכה, אז פסילתן איז נישט מאנים, און פסילתן איז מרמז אויף די גער, פון שמען אויף די נשמה. איך ווייס וואס עס איז אזוי. אונז מיינט אז ס'איז אידן וואס מען קען זיי נישט אנצינדען, אפילו שעבע שטייט אין מורנים, מען עלכדזשי שרים עס חנוכה, קען זיי יא, קען זיי געדינקסט די תורה.

סאו דא זעט מען אויך די ענין אז אפילו א איד, אז אויב א איד איז אינגאנצן נישט קראי, העלפט נישט אז עס גייט צו א צדיק, אז עס לייגט אביסל שמן אין זייעס. אויב ער איז בעצם אין א גוטער איד, נאר עס פעלט אים עפעס וואס זעט נישט אויס גוט, סאו א קליינע זאך, דעמאלטס העלפט א ביסל שמן פון דער צדיק, ווערט עס שוין מצורי פון אונז העלפט.

פארשטייסט מיין פשט? מיין יישר, אויב מיר זענען שוין די מאד פון מאכן אזא חסידישע תורה, אונז האבן געלערנט אז ס'טויגט נישט ווען עס איז דא דער סכסוך. יא. סאו, ווען א מענטש כולו האט שלעכטע מידות, אדער האט שלעכטע תאוות, איז פארשטן אז ס'גייט זיין א סכסוך צווישן זיין שלעכטס און זיין גוט. אבער מ'גיסט ארויף אביסל שמן. שמן כול שוי. וואס איז די תולא אידער זענען קיין שולל איין מאכטן דעם. קיצור, זיי. שוין. עס יעצט.

נעקסטע הלכה — זאכן וואס מ'טאר נישט מדליק זיין

Speaker 1:

יעצט האט קיין האבן עס געזען זאכן... מ'טאר נישט שמן, ווייל ס'נישט נישט כאך א חרפסילה, און ס'גייט גורם זיין אז דער מענטש קען ניכשל ווערן עס פיקסט אין שבת. יעצט געזען אנדערע זאכן וואס די חכמים האבן געזאגט אז מ'איז נישט מקיים מיט דעם דער מצוה פון על דלקות הנאירות בהודר, ווייל ס'איז נישט גוט, ס'איז נישט קיין כבוד פאר שבת.

עטרן — ריחו רע

זאגט די גמרא, **אין מדליקין בעטרן**. מ'טאר נישט אנצינדן מיט עטרן, ווייל ס'איז עפעס א מין געז, עפעס א מין פלעמעבל מאטיריעל, אבער מיט א ריח רע, ס'שמעקט שלעכט. איך מיין אז ס'איז א סארט נפט, אזא סארט זאך.

און וואס איז די פראבלעם? **שמא יניחנו ויצא**. ער וועט עס איבערלאזן און ארויסגיין. **וחובה עליו לשבת לאור הנר**. דא שטייט אן אינטערעסאנטע זאך, דא שטייט א נייע חובה וואס מ'האט נישט געוואוסט. די חובה איז אז מ'זאל זיצן לאור הנר. דאס הייסט, די ענין פון נר איז אז ס'איז א כבוד פון שבת, אז דער מענטש זאל נישט זיצן אין א טונקעלע צימער. סאו אויב גייט ער אנצינדן מיט א זאך וואס איז ריחו רע, וואס גייסטו האבן דערפון?

לכאורה מיינט ער צו זאגן אז די מצוה איז נישט נאר אז דו זאלסט האבן א לעכט אז אויב ס'זאל אויספעלן. די עטרן ברענט סתם גענוג גוט אז אויב א מענטש האט עפעס א צורך גדול, ער מוז עפעס זען, קען ער זען. ער קען אריינקומען אין די רום, ער דארף עפעס קוקן, קען ער אריינקומען אין די רום, ווי ער וויל נישט זיין ווייל ס'איז א שלעכטע ריח. אבער דאס איז נישט די ענין שבת, סתם אז ס'זאל זיין א לעכט פאר סעיפטי אדער וואס. די ענין איז אז מ'זאל הנאה האבן, מ'זאל זיצן אין די באלאכטענע רום, מ'זאל דארט מאכן א סעודה וכדומה. סאו אויב גייט מען ארויסגיין צוליב די ריח רע, איז מען נישט יוצא געווען.

צרי — ריחו טוב, אבער שמא יכבה ושמא יעוף

און נאכדעם האט איינער געטראכט, אקעי, איך וועל טון עקזעקט פארקערט, איך וועל נוצן עפעס וואס האט א גוטע ריח, צרי. דאס איז די משנה פון לויבער, צרי. צרי איז איינער פון די סממני הקטורת, א זאך וואס שמעקט גוט.

וואס איז די פראבלעם דערמיט? נכון, ס'איז ריחו טוב, ס'שמעקט גוט, אבער מ'האט מורא **שמא יכבה מן הנר**. ער וועט אביסל ארויסנעמען, איך ווייס נישט, חוץ צו שמירן דערמיט אדער וכדומה. און דעמאלטס וועט זיין א איסור פון מכבה. ס'וועט זיין א איסור פון מכבה, אזויווי מ'וועט זען שפעטער, ארויסצונעמען אביסל פון די שמן פון די נר, פון די אויל פון די נר, הייסט גורם זיין כיבוי. טאר מען נישט.

און נאך א סיבה פארוואס מ'זאל נישט טון, **שמא יעוף**. ווייל די צרי האט א טבע אז ס'פליעט, ס'איז נישט אזא מסודרדיגע לעכט, די לעכט דזשאמפט ארום. מ'זעט דאס, סאו ממילא איז אויך דא די חשש, ס'איז א סכנה, אדער ממילא איז דא די חשש שמא יטה.

:Speaker 2

אה, ס'שטייט אז נישט. שמא יעוף. וואס איז די טייטש שמא יעוף?

:Speaker 1

יא, ס'שטייט אז ס'קען זיין מסוכן. נאכדעם וועלן מיר זען נפט אויבן וואס איז נאך מער מסוכן, שמא יעוף. דא שטייט פון דעם אויך, אז ס'קען געבן א פליי אויפן אויפן דאך, און גאנץ אנצינדן די דאך, וכדומה. ממילא האט מען מורא פון סכנה, אדער מען האט מורא אז ער וועט מחלל שבת זיין וועגן סכנה?

:Speaker 2

נישט קיין סכנה, נישט קיין סכנה. קוק די נעקסטע שטיקל פאר דעם.

נפט לבן — אסור אפילו בחול משום סכנה

:Speaker 1

"וכן בנפט לבן, אפילו בחול". נישט קיין ווייסע נפט. איך מיין ווייסע נפט איז מסתמא אזא גאז וואס מ'קען נישט זען. סתם נפט איז א חלק דערפון שווארץ, און א חלק דערפון דיסטילט מען, ס'קומט ארויס פיור, נישט קיין סטענס. ווייל פריער האט ער שוין אויסגערעכנט נפט וואס מ'טאר נישט.

:Speaker 2

רייט, אבער נפט לבן איז... וואס איז דאס אויף ענגליש?

:Speaker 1

ער זאגט נישט. נישט קלאר וואס דאס איז. **משום עתירא ליה סכנה, אפילו בחול**.

:Speaker 2

יא.

:Speaker 1

די גמרא ברענגט א מעשה אז ס'איז געווען אהי חמותה דהוה סניא לה לכלתא. א שוויגער האט פיינט געהאט איר שנור. האט זי געזאגט אז זי זאל זיך מקשט זיין, זי זאל זיך אנשמירן מיט שמן אפרסמון, עפעס איינע פון די זאכן זעט אויס. און זי האט געזאגט, "גיי צינד אן די לעכט". זי האט אנגעצונדן די לעכט, איז זי פארברענט געווארן פון די... וואס איז אזא דזשאמפעדיגע זאך, נאר פון אנצינדן די לעכט, וועגן אויף איר די אויל האט זיך פארברענט.

:Speaker 2

אה, וואט עי שוויגער!

:Speaker 1

יא, דאס איז איינע פון די מקורות אין די גמרא וועגן די ענין פון א שוויגער. ס'איז דא נאך מקורות אויך.

קיצור, ס'איז דא א חשש סכנה. לבן מיינט נישט ווייס, ס'מיינט צו זאגן דורכזיכטיג. נפט מזוקק.

:Speaker 2

נפט, אבער נפט איז וואס מ'רופט נפט, פעטראליום, אויל?

:Speaker 1

קען זיין.

:Speaker 2

האסטו געפרעגט?

:Speaker 1

יא, אזא זאך זאגט ער דא. נפט איז פעטראליום, דאס איז אויל וואס קומט ארויף פון אונטער די ערד. דער נפט וואס מ'טרעפט פון אונטער די ערד מאכט מען פון דעם א באנטש זעקס, זיבן, אכט מיני... די שווארצע פאר א ביסל פאר אספאלט, פאר די דעיס, און די ווייסע, די אינגאנצן דורכזיכטיגע, איז די בעסטע פארט פון די אויל. אבער דאס איז א סכנה.

אבער ס'איז אמאל געווען אנדערע זאכן וואס מ'האט געמאכט. וואטעווער דאס איז, די זאך איז, ס'איז צו פלעמעבל, בעיסיקלי, דאס איז די נקודה. ס'איז צו פלעמעבל, ס'איז נישט געמאכט צו צינדן לעכט. ס'איז געמאכט אויף צו לייגן אין די קאר. קיצור, מ'זאל אנצינדן מיט געזאלין, נו? פארשטייסט אזאנס? געזאלין איז א סארט נפט, איך מיין.

חידוש: ווען ס'איז דא סכנה איז מען נישט מקיים די מצוה

אבער ס'איז אינטערעסאנט, מ'זעט פון דא לכאורה אז ווען מ'צינדט, ווען ס'איז דא א סכנה, איז נישט נאר אז מ'איז עובר געווען אויף "ונשמרתם", נאר מ'איז נישט מקיים געווען די מצוה. אויב איינער ווייסט אז... איך ווייס, יעדע שטוב האט דאך זיין אייגענע, ס'איז שוין אמאל געשען א פייער. לכאורה איז די פשט אז ס'איז נישט קיין גוטע וועג צו צינדן לעכט אזוי. אפילו בחול.

:Speaker 2

מענטשן זענען זייער אנגעצויגן אין די שפיטאל, וואס לאזט נישט צינדן לעכט.

:Speaker 1

אה, זעט מען אז... אקעי, דאס הייסט מ'זאל טרעפן עפעס וואס איז יא גוט, אבער...

:Speaker 2

אין שפיטאל איז זיכער אז מ'איז מקיים די מצוה פון עונג שבת מיט דעם וואס מ'פאלגט, און העכסטנס צינדט מען אן די עלעקטריק לייטס, וואס איז נישט זיכער אז ס'טויגט נישט.

דיסקוסיע: עלעקטרישע ליכט פאר נר שבת

:Speaker 1

איך האב געזען אין די סטאר אז ס'איז דא אזא עלעקטריק דארף צו קענען זיין. איך האב געזען עפעס א נייע פאטענט אין די סטאר, איך האב געזען איינער פארקויפט מיט א הכשר פון עפעס א רב, איך געדענק נישט ווער, עפעס אזא עלעקטריק זאך, אבער ער זאגט אז ס'איז דא עפעס אן עכטע פונק, נישט די היינטיגע על-אי-די'ס וואס איז סתם עפעס א פאלשע געמאכטע פון עפעס אנדערש. ער האט אמאל געלערנט אז מ'האט עפעס געמאכט אן עלעקטריק, ער זאגט אז ס'איז דא אן עכטע פייער, און ממילא זאגט ער אז מ'קען מיט דעם מאכן א ברכה. עפעס א היימישער רב זאגט אז ס'קומט דערויף. סאו, איך ווייס נישט צו ס'איז ריכטיג, אבער אזוי איז דא א סברא.

:Speaker 2

ס'איז נישט קלאר פארוואס מ'זאל נישט קענען צינדן מיט עלעקטריק. ס'איז נישטא קיין דין אז ס'דארף זיין א נר.

:Speaker 1

אמת. לכאורה, נישט נאר דאס, נאר לכאורה ווען א מענטש צינדט א פיצי לעכטעלע וואס מאכט נישט עכט קיין טשעינדזש אין זיין שטוב, און אנשטאט דעם צינדט ער אן א גארדזשעס טשענדעליער, לכאורה די אמתדיגע מצוה פון נר שבת, דאס הייסט די צורת המצוה איז מ'זאל אנצינדן אזוי ווי חכמים האבן געזאגט, אבער די עצם זאך איז אז ס'זאל זיין אן עונג שבת.

Speaker 2:

ס'איז נישט קלאר, דער עולם רעדט וועגן דעם, ס'איז זייער נישט קלאר. ס'זעט אויס אז... מ'האט נאכנישט געלערנט... לאמיר רעדן וועגן דעם, מ'רעדט. מ'האט נאכנישט גענענדיגט בעצם די הלכות פון די נרות, וועלכע סארט נרות מ'מעג נוצן. ס'שטייט נישט דא אז ס'איז דא א חיוב אז ס'זאל זיין א נר, רייט? עני סארטס, די זאך וואס מ'נוצט. יא, דער רמב"ם גייט... אה, מ'האט נאכנישט געענדיגט. יא, געענדיגט. קוק וואס דער רמב"ם זאגט. לאמיר מאכן נאך איין הלכה, נאכדעם וועלן מיר זען. י"א, יא.

דער רמב"ם פסק: מותר להדליק בשאר שמנים

Speaker 1:

"מותר להדליק לכתחילה בשאר שמנים, כגון שמן שומשמין, שמן צנונות ולפת, ושאר מיני ירקות, ושמן זרעונים, וכל כיוצא בהם. אין אסור אלא אלו שמנו חכמים בלבד."

די איינציגסטע זאך וואס איז אסור צו צינדן מיט דעם איז דאס וואס די חכמים האבן אויסגערעכנט, אבער אלע אנדערע מעג מען יא. סאו זאגסטו אז עלעקטריק איז א זאך וואס די חכמים האבן נישט אויסגערעכנט?

ר' טרפון vs. ר' יוחנן בן נורי – שמן זית בלבד?

קוק אריין אין די גמרא. ר' טרפון האט געזאגט, דאס איז דאך אפילו ר' טרפון. ר' טרפון, דער הייליגער תנא ר' טרפון, האט געטענהט **"אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד"**. ער האט געלערנט אז ס'איז דא, חוץ פון דעם וואס ס'איז דא אן איסור פון "במה אין מדליקין", און ס'איז אויך דא א מצוה אז מ'דארף מדליק זיין, מ'דארף קודם שמן זית.

אפשר בכלל, **אמר רבי יוחנן בן נורי על רגליו ואמר**, האט זיך אויפגעשטעלט רבי יוחנן בן נורי און ער זאגט, **"ומה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמין? ומה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים? ומה יעשו אנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות? ומה יעשו אנשי קפודקיא שאין להם לא כך ולא כך אלא נפט?"**

סאו, זייער א שיינע שטיקל גמרא, ווייל וואס זאגט רבי יוחנן בן נורי? ער זאגט, דו שיינע איד, דו וואוינסט דאך אין ארץ ישראל, דו האסט שמן זית, סאו וואס איז עס שענער אפשר, אבער דו דארפסט געדענקען, ער האט געדענקט, ער האט געוואוסט פיר אנדערע פלעצער וואס דארטן איז נישט דא קיין שמן זית, דארט וואקסט נישט קיין איילבירט. דארט איז דא אין אייראפע, רוב אידן וואס אונז האבן געהאט, כמעט נישט געהאט קיין שמן זית, חוץ מיט חלב, מיט חלב פלעגן זיי צינדן שבת ליכט, פלעגן זיי צינדן מיט חלב, ס'שטייט אין רמב"ן אפילו אויף חנוכה, ווייל ס'איז כמעט נישט געווען צו באקומען שמן זית, ס'איז זייער שווער געווען צו באקומען. ס'וואקסט נישט אין אונגארן און אין פוילן קיין זיתים.

סאו האט ער געזאגט, וואס זאלן זיי טון אין אלעקסאנדריא? זיי האבן נאר צנונות. וואס, דו וועסט זאגן זיי זאלן נישט צינדן שבת ליכט? ס'קען דען זיין אזא זאך? וואס, דו וועסט זאגן זיי דארפן אימפארטן שמן זית פון ארץ ישראל? ס'קען דאך אויך נישט זיין. אלא מאי, האט ער געזאגט, איינס לחוד, איינס לחוד, איינמאל דו ליקעווועסט, דאס איז נישט דא א טעם וואס איז נישט גוט, אבער עניטינג עלס איז כשר.

סאו דארף מען זאגן אז... **אמר רבי יצחק על רגליו, "ומה יעשו אנשי האספיטאל שאין להם אלא עלעקטריק בלבד?"** ניין, מ'דארף וויסן, ווייל ס'קען זיין אז שמן און פתילות, דאס איז די שאלה, דאס האט די חכמים יא גענוצט די ווארט שמן און פתילות, ווייל דאס איז דיבור הכותב בהווה, אבער יעדע מין עלעקטריק קען זיין דאס זעלבע, מ'דארף נאר וויסן וועלכע. אה, דאס איז די פשוטע פשט.

דער עיקר ענין פון נר שבת – שלום בית און עונג שבת

Speaker 2:

ליין די ריזן פון די ליכט איז שלום בית, און מ'דארף זאגן אז די סעודה איז אזוי ווי ער קען נישט הנאה האבן אן דעם. זיכער האט די עיקר דין איז צו מאכן נאכט פאר טאג.

למשל, ווען א מענטש האט א שאלה, ער וויל צינדן די ליכט אינדערהיים, און נאכדעם גייט ער ארויסגיין צו די סעודה, און ער גייט ערשט זיין צוריק שפעט ביינאכט אינדערהיים. ער גייט נישט עכט הנאה האבן פון זיין לעכט. ס'איז דא וואס זאגן אזא זאך, צינדט מען אן לעכט, אבער אויך איז עס זינט פאר די לעקטעריק, וואס מ'לאזט זיך איבער אנגעצונדן עפעס א לייט. ווי דאס איז טאקע די ענין פון עונג שבת, אז ווען דו קומסט אהיים זאל נישט זיין די גאנצע שטוב פינסטער. לאזט מען איבער עפעס אפאר לעכט, איך מיין אפאר לעקטעריק אויפן, אז דו האסט הנאה פון די לוקסוסנערס אדער די לעקטעריק אויך.

איז דא אזא זאך, איך געדענק נישט וואו איך האב געזען, אבער ס'איז דא אזא זאך, מ'נוצט עס אלס א ספעיס. איך גיי נישט אויפהערן צו שיינען.

הלכות נר שבת – דינים וחששות

הדלקת נרות שבת מיט עלעקטריק

Speaker 1: איז דא צו זאגן אזא זאך, צינד אן לעכט, אבער האב אויך אין זין פאר די עלעקטריק, ווייל דו לאזט דאך אנגעצינדן עפעס א לייט, ווייל דאס איז טאקע די ענין פון עונג שבת, אז ווען דו קומסט אן זאל נישט זיין די גאנצע שטוב פינסטער. לאזט מען דאך איבער עפעס אפאר לעכט, איך מיין אפאר עלעקטריק אפן. האבן זיי אין זין אז די הדלקת נרות איז אויף די עלעקטריק אויך. איך געדענק אזא זאך, איך געדענק נישט וואו איך האב געזען, אבער ס'איז דא אזא זאך, מ'נוצט עס אלס א סניף.

איך גיי נישט אויפהערן, קוק, איך גיי נישט אויפהערן צינדן שיינע לעכט מיט שמן זית און א לייכטער. איך זאג נישט, אוודאי איז עס שיין, ס'איז דאך כבוד שבת. אבער מעיקר הדין, בפשטות, זע איך נישט אז ס'איז נישט זייער שווער.

חידוש: די משנה ברורה וועגן שמנים

ווייל פון דעם שטיקל משנה ברורה וויל איך עס יא ארויסלערנען, ווייל אויב וואלט געווען א חיוב א געוויסע שמנים, וואלט ער געזאגט, "אקעי, וואלט איך אפילו געקענט זאגן, איך האב דיר דאך פון פריער געוואוסט, וואלט איך געזאגט, 'נאו פראבלעם'." אבער ער זאגט זיך, "אקעי, ס'שטייט בעצם מ'קען עניטינג צינדן, ס'איז נישט קיין שמן זית, נאר ס'איז דא לויסעס." מ'זעט אפילו אז מ'האט נישט מקפיד געווען אין כלל ישראל אויף שמן. ס'איז דא אן ענין צו צינדן אויך א ביסל שמן זית, איך ווייס נישט וואס די ענין איז, ווייל דאס איז די מצוה מן המובחר צו וואס. אבער מ'צינדט חלב, שעוה, זאכן וואס איז לאו דווקא. שעוה איז געווען אויסגערעכנט אז מ'טאר נישט. אונזער שעוה לעכט איז גוטע לעכט.

חידוש: שעוה לעכט פון חז"ל איז נישט אונזערע לעכט

Speaker 2: יא, ס'מיינט נישט דאס וואס שטייט אין די פסקים. ס'מוז מיינען עפעס אנדערש, ס'מאכט שוין נישט קיין סענס. יא, ס'מוז מיינען עקדה וואס איז נישט נמשך אחר הפתילה. חלב, אבער דא שטייט חלב אויך אויסגערעכנט.

Speaker 1: אונזערע, דאס פלעגט הייסן חלב. אמאליגע צייטן איז טאקע געווען חלב פון א חי, און מ'האט געזאגט, "טרייף ווי א לעכט," האט מען געזאגט. אבער אויך יעצט, ווייס איך נישט וואס ס'מיינט א לעכט, ס'מיינט אויל. דאס לעכט איז מיינט היינט, איך מיין אז זיי האבן נישט געהאט קיין קאנצעפט פון לעכט, אזוי מיין איך. די איידיע פון לעכט וואס מ'מאכט אזוי הארט, א לאמפ, מ'האט אריינגעגאסן די גאז, וואטעוועד די חומר בעירה, ווי זאגט מען, די פייער, וואטעוועד מ'האט אריינגעגאסן אין א קאפ, ס'איז נישט געווען קיין זאך א לעכט. די לעכט איז א נייע אינוועשאן. אויף דעם זאגן די פוסקים, איך געדענק ס'שטייט אין די ספרים וועגן שעוה, אז דאס, נרות של שעוה איז אן אנדערע זאך, דאס איז אונזערע סארט נרות, נישט די נרות פון חז"ל וואס איז א כלי, דאס איז נישט בכלל די איסור.

מ'זעט די אלע לעכט וואס איז מיט א כלי און א כלי. נישט נאר, ס'שטייט טאקע אז שמן זית איז א מצוה מן המובחר נאך אלץ. דא שטייט דאך אז מ'נוצט נאר שמן זית, יא? אזוי ווי דו זאגסט, מ'נוצט שמן זית. הייסט עס פארוואס טוט מען אזוי? מ'זעט, דא אין די צייטן זעט מען מענטשן וואס טוען נאר שמן זית, אלע לעכט, און זיי האבן זיך אזוי געטון, הייסט עס פארוואס. די לעכט וואלטן נישט געווען, וואלט מען דאס נישט געטון. דאס איז די תירוץ. למעשה, איך מיין פערסאנעלי, איך פערסאנעלי מיין אז די לעכט איז אויך שווין נאר לשם שמן זית. ס'איז דא היינט לעכט וואס ווערן געמאכט פון שמן זית. יא, ווייסט די, די, די נרונים וואס מ'לייגט אין די קליינע קאפס. די גרויסע לעכט, די גרויסע שטיקער לעכט, והראיה, ביי חתונות זעט מען נישט אנצינדן קיין שמן זית אין א קליינע לעכטערל. מ'לייגט ענדערש גרויסע לעכט אויפ'ן טיש.

איבערגאנג צו נייע הלכות — חששות ביים נוצן נרות שבת

שוין, זאגט ער, שוין, יעצט גייען מיר לערנען נאך הלכות. דאס האט שוין נישט צו טון אזוי שטארק מיט וויאזוי די לעכט גיבט, נאר נאך הלכות וואס האט צו טון מיט די לעכט, דאס הייסט חששות וואס קען געשען ביים אנצינדן לעכט, צו חששות פון נוצן די לעכט, און אויב איז עס אן אויף מכבה אדער אנדערע אופנים פון מוקצה אדער אזעלכע סארט זאכן.

חידוש: דער קאנטעקסט פון די הלכות — ערב שבת און "שמא יטה"

סאו, מ'דארף ארויסרעדן, מ'האט געשמועסט פארדעם אביסל, א חלק פון די זאכן איז בעצם, אזוויי דו האסט געטענה'ט, גזירות אויף איסור הבערה, ווייל דאס קען בעצם שטיין דארט. ס'איז טאקע שייך, ס'איז אמת, ס'איז דא אפשר צוויי הלכות, אפאר הלכות דא וואס איז ממש נוגע פרייטאג צו נאכטס, שבת אליינס, אבער רוב הלכות איז נאך אלץ אוועקגעשטעלט פאר ערב שבת. און דער רמב"ם האט דאך געזאגט, די קאנטעקסט פון די גאנצע צוויי, דריי פרקים שוין איז ארום דעם וואס מ'טאר נישט טון ערב שבת, מיט די רשות הרבים, אלעס טוט מען ערב שבת, און די רבנן האבן געזאגט, דא איז דא זאכן וואס מ'טאר נישט טון ערב שבת, משום "שמא יטה", גאנצע "במה מדליקין" איז דאך נאך אזא גזירה, אזוויי "שמא יחטא", איז דא "שמא יטה". מ'טאר נישט אפילו ערב שבת צינדן א שמן וואס איז נישט איינס וואס מ'נוצט פאר א סעודה, ווייל ס'וועט ווערן שבת. די זעלבע זאך "שם כלי תחת הנר", קען זיין מ'טאר נישט מאכן ערב שבת אויך. רייט, מ'טאר נישט ערב שבת אויך, מ'טאר נישט אויך מאכן ביי די האמיטער.

סאו איך וואלט עס אפשר געזאגט אביסל אזוי, א חלק פון די זאכן איז נוגע, ווייל די קאפל וואס דער רמב"ם האט געגעבן איז "זאכן וואס מ'טוט ערב שבת און די מלאכה געשעט אין שבת", און מ'וועט יעצט ארייננגיין, זייער גוט ארויין, אלעס האט צו טון מיט צינדן לעכט, דאס הייסט די הלכות וואס מ'גייט זאגן צו מען טאר נישט טון זאכן מיט די לעכט שבת. אבער איינמאל מ'האט דערמאנט "שמא יטה", ווייל די סיבה פארוואס נישט צו ניצן געוויסע לעכט איז "שמא יטה", מענטשן זענען שוין אלע הלכות "שמא יטה", הגם יענץ איז שוין יא א הלכה וואס האט מיט שבת, און ס'וואלט געקענט ארייננגיין אונטער די גדר פון א מבעיר.

חידוש: "שמא יטה" איז נישט אין יעדע מלאכה

אבער איך מיין אז ס'איז נאך מער פון דעם. איך מיין למשל אז די "שמא יטה" איז אויך נישט... די חכמים האבן נישט געמאכט גזירות אין יעדע פון די אבות מלאכות. דאס הייסט, אויב א מענטש ווייסט אז עפעס א געוויסע זאך קען אים ברענגען "שמא יטה", דאס איז א חלק פון שמירת שבת, ער דארף אוועקשטיין. דא האבן עפעס חכמים געמאכט א סארט... ס'האט יא צו טון מיט הדלקת נרות שבת. ווייל ס'איז א מצוה פון הדלקת נרות שבת, איז מער געווען על דעתם פון די חכמים, האבן זיי געמאכט דארטן גזירות. דאס הייסט, ס'קען זיין אז ס'איז דא פונקט אזוי ווי "שמא יטה" איז דא, איך ווייס, "שמא יחרוש", "שמא" איך ווייס וואס, ער וועט טון אן אנדערע מלאכה. אבער ס'איז לאו דווקא אז חכמים האבן עס ארויסגעשריבן. נישט יעדע גזירה שרייבט מען ארויס. איך בין נישט זיכער.

Speaker 2: די הלכה וואס דו זאגסט איז א חידוש פון אנדערע היינטיגע ווערטער.

Speaker 1: לאמיר גיין צו... לאמיר לערנען אבער. אקעי.

הלכה יב: לא יתן כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר

זאגט די רמב"ם אזוי: **"לא יתן אדם כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר"**. ס'איז דא א וועג, האסטו דאך געזאגט אז א נר אין די אמאליגע צייטן איז אייביג געווען אין א כלי ליגט אויל. סא, איין וועג פון דאס טון איז, מ'האט א כלי וואס אין דעם ליגט אויל, און די כלי האט א לאך פון אונטן, און ס'טראפט די גאנצע צייט אריין צו די כלי וואס דארטן איז אנגעצונדן די פייער. אזוי האט ער א גאנצע צייט א סופליי פון שמן. דאס הייסט, מסתמא איז עס א פראקטישע זאך, אז אויב האסטו די כלי פול מיט אויל, קען די גאנצע אויל ווערן איין גרויסע פייער. ער וויל אז ס'זאל ברענען צוביסלעך.

איי, נו, אבער ס'איז דאך א פראבלעם וועגן דעם. קוק פיר אויס די גמרא. זאגט ער, **"לא יתן"** — א מענטש זאל נישט לייגן א כלי מנוקב, א כלי וואס האט א לאך, מלא שמן, על פי הנר, העכער די ארייננגאנג צו די נר, **"בשביל שיהא מנטף"**, אז ס'זאל די גאנצע צייט טראפן שמן אריין צו די כלי פון די נר, די לאמטערנע, יא, וויאזוי הייסט דיווארט? די כלי. לא ימלא... ניין, לאמטערנע איז די אידישע ווארט פאר א... פאר א לאמפ. אבער א כלי מיינט פלעין אזוויי א קאפ, בעיסיקלי. די קאפס האט דאך אויבן אזא פלאץ וואו מ'לייגט אריין די... ענק האבן געזען די פיקטשערס דערפון. און ס'איז דאך א נר של שמן.

Speaker 2: מ'מאכט דאך נאר אויף אש כלי. ניין, ס'איז אבער נישט. ער רעדט שוין פון די שמן נר. איך רעד דיר דא פון די שמן נר. ניין, אבער א שמן נר איז א... אונזער נר, איך ווייס נישט, אפשר איז דאס די ריזען פארוואס אונזער נר שמן קומט אזוי שוואך. מ'מוטשעט זיך מיט די פלאדינג וויקס, מיט זאכן. מ'דארף קויפן. אה, איך דארף טאקע קויפן. מ'דארף טרעפן אזא נר פון חז"ל. ס'קומט אזוי אלעמאל, מ'זעט די פיקטשערס, און דו ביסט משיג אזעלכע פיקטשערס. ס'קומט אזוי פלאץ ווי ס'קומט אריין די פתילה, ס'איז עפעס אויסגעשטעלט פאר דעם.

הלכה יב (המשך): ולא ימלא קערה שמן

Speaker 1: די זעלבע זאך, **ולא ימלא קערה שמן**, וואס איז נאך א וועג וויאזוי מ'קען דאס טון, האבן א גאנצע צייט א קאנסטענט סופליי פון שמן פאר די נר, דורך לייגן לעבן די נר א טעלער פול מיט אויל. זאל מען נישט טון אזא זאך. מ'זאל נישט נעמען א טעלער פול מיט אויל און לייגן לעבן די לעכט, **ויתן ראש הפתילה בתוכה**, און די אנדערע עק פון די קנויט, נישט די עק וואו ס'איז אנגעצינדן, די אנדערע עק טונקט מען אריין אין די טעלער, ס'זאל אריבערפארן צו די נר, וואס האט פון דארטן סאקן א גאנצע צייט אויל, **בשביל שתהא שואבת**.

חידוש: דער טעם פון דער גזירה — "שמא יקח מן השמן"

פארוואס? די בײדע זאכן איז א גזירה, ווייל **שמא יקח מן השמן שבכלי**, ווייל איך האב א גזירה אז ער גייט ארויסנעמען פון די שמן און נוצן פאר זיינע מאכלים. פארוואס האב איך נישט די חשש אויף די כלי וואו ס'איז דא די נר אליין, וואו ס'איז דא די לעכט אליין? **שהרי הוא נמאס בנר**. דארטן וואו ס'ליגט די קנויט, איז עס שוין געווארן א ביסל סמאוקי, ס'האט שוין, ס'איז שוין נישט אזוי ריין. אבער די אנדערע טעלער פון וואס ס'טראפט, אדער פון וואס די ראש הפתילה שעפט, איז דאך ריינע אויל. איז דא א חשש אז מ'גייט עס נוצן, און אז מ'גייט עס נוצן איז אן ענין פון גרם כיבוי. ער גייט מאכן אז די נר זאל נישט האבן קיין גרויסע סופליי פון שמן, זיך אויסלעשן פריער.

הלכה יב (המשך): ואסור להנות מן השמן — מוקצה מחמת איסור

דא דרייען מיר ווייטער. וואס טוט זיך אויב די לעכט האט זיך שוין אויסגעלאשן? **ואסור להנות בשבת מן השמן שהדליקו בו, אפילו כבה הנר**. מ'טאר נישט שבת הנאה האבן פון די נר, אפילו ס'האט זיך שוין אויסגעלאשן, פון די נר וואס איז געווען אין דעם הפתילה. **ואפילו נטף מן**

הנר, אפילו אויב ס'האט ארויסגערינען אויל, ס'איז שוין נישט אין די כלי לעבן די לעכט, ס'האט ארויסגערינען פון די נר, ס'ליגט אויפ'ן טיש למשל, איז עס אסור. פארוואס? **מאי שנו מוקצה מחמת איסור?** אונז האבן נאכנישט געלערנט מוקצה, אבער איינע פון די מוקצות איז, א זאך איז געווארן, מוקצה מיינט אז א מענטש האט עס מקצה געווען מדעתו, ער האט עס אראפגענומען, עס איז נישט אנגעקוקט ווי עפעס וואס ער האט א פאטענשל צו נוצן שבת, ער האט עס אזוי ווי געליגט אין א קאטעגאריע פון זאכן וואס ער נוצט נישט שבת. אויך דער טעלער מיט שמן האט ער מקצה געווען מדעתו, פארוואס? וואס איז דער איסור? ווייל מ'טאר דאך נישט נעמען דערפון שבת, וועגן ס'איז געמאכט פאר די שמן, פאר די נר, און ס'איז דא א גזירת כיבוי. ממילא אפילו אויב ס'האט זיך אויסגעלאשן, ס'איז שוין נישטא די חשש כיבוי, איז אבער דא די איסור מוקצה.

הלכה יב (סיום): ואם עשה לולאה — מותר

ואם עשה לו כעין לולאה שיש בה השמן אל הנר בחרס, אויב האט ער אבער מחבר געווען אז די צוויי טעלערס זאל מען זען אז די צוויי טעלערס האבן א שייכות, אז ס'איז קאנעקטעד מיט א לולאה, ווי ער זאגט דא, **בחרס ובקנה**, איז דעמאלט גייט דער מענטש וויסן שבת אז ער טאר נישט נעמען פון דעם, ווייל ס'איז דאך מחובר, ס'איז אביעס אז אויך דער טעלער פון די שמן איז א חלק פון די גאנצע נר, האט מען נישט מורא אז ער גייט עס נוצן בשבת, ממילא מותר מען אזוי אנצינדן. מותר מיינט אז מ'מעג נוצן די אויל. מותר מיינט אז מ'מעג נוצן די אויל, מ'מעג אנצינדן די וועג.

דיון: פארוואס העלפט די לולאה?

Speaker 2: אפשר ווערט עס אויך נמאס? קען נישט זיין? איך ווייס נישט וואס פעלט אויס די נמאס. ס'איז לכאורה די ווארט וויל... ווייל ס'איז אביעס. אזוויי ווען מ'האט נישט מורא ער גייט ארויסנעמען... פארוואס האט מען נישט מורא אז ער גייט ארויסנעמען? אבער דארטן ווערט עס נישט נמאס. די פאטענץ איז דאך די זעלבע אז די ראש הפתילה שפעט. איך גלייב נישט אז די קאנעקטעדנעס מאכט עס נמאס.

Speaker 1: קען זיין, אגעין, ס'איז אין די דעת פון די מענטש אויב דאס איז איין זאך. ווען ס'איז... מסתמא פאר דעם לייגט מען דאך לכתחילה די טעלער. פארוואס לייגט א מענטש לכתחילה א טעלער? פארוואס גיסטו שוין אריין אין די נר? איז די נר נישט געגוג גרויס? ס'קען אויך זיין טאקע וועגן דעם, כדי ער זאל קענען נעמען אביסל אויל אין זיין סאלאט שפעטער.

חידוש: ביאור "נמאס בנר"

לויט נמאס בנר מיינט לכאורה נישט אז ס'איז טאקע דא אז די אויל איז נישט די זעלבע ריינע אויל, נאר ער קוקט עס נישט אן. א מענטש זאגט איינעם, "איך גיי נעמען... אה, ווי קען איך נעמען אביסל אויל?" "אה, נעם פון די לעכט." פשיטא אז ס'איז א לעכט, שוין גארנישט. ס'איז נמאס, ס'איז געווארן מוקצה מדעתו ווייל ס'איז א חלק פון די נר. מ'מיינט נישט עקשולי אז ס'איז שמוציג, נאר מ'האט דאך א חשש כיבוי. דאס איז א לעכטל, ס'איז נישט קיין עוולה, נאר ס'איז געווארן מוקצה מיט דעם ווייל ס'איז א חלק פון די נר. סאו אויב ס'איז מחובר איז עס אויך א חלק פון די נר, אפילו ס'איז נישט עקטשועלי שמוציג. זאל מען זאגן אז די קלי איז אויך, די ערב שבת, רייט? כלי ליד הנר, טאר נישט, ווייל די גזירה איז דאך בשבות.

הלכות שבת: דיני נר שבת - כלי תחת הנר, קריאה לאור הנר, ותינוקות לפני רבן

הלכה יג: אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו ש��ן

Speaker 1:

אויב דו נעמסט אן אז ס'איז דא אזא פסול, אבער אויב דו נעמסט אן אז מ'מיינט נישט עכט אז ס'איז שמוציג. ניין, אבער דא וואלט איך נישט געווען דער היתר ביי די צווייטע כלי. אבער לאמיר זאגן אז דו מיינסט אז ס'איז געווארן ביי אים, ער קוקט שוין נישט אן די שמן ווי עפעס ער גייט נוצן אין עסן, נאר ס'איז א חלק פון די נר. סאו אויב ס'איז מחובר איז עס אויך א חלק פון די נר, אפילו ס'איז נישט עכט שמוציג.

אבער זאל מען זאגן אז די כלל איז אויך ערב שבת, רייט? כלי ליד הנר טאר מען נישט. פארוואס? ווייל די גזירה איז דאך בשבת אז ס'גייט מיין זיין, איז נישט קיין חילוק. סאו די גזירה קומט אריין.

די נעקסטע גזירה איז אנדערש ערב שבת. די חידוש פון די אלע זאכן איז אז מ'טאר אויך נישט טון עפעס ערב שבת וואס נאכדעם גייט מען נכשל ווערן. א מענטש וואלט דאך געקענט זאגן, יעצט האב איך נישט קיין מצוה פון שבת, פרייטאג דארף איך נישט זיין נזהר אויף שבת. שבת אליין דארף איך דעמאלטס נזהר זיין, איך דארף מיר שטעלן א שומר. ניין, ס'איז דא א חיוב אויף א מענטש פרייטאג נזהר צו ווערן אויף שבת. ס'מאכט אסאך סענס, ווייל דאס איז דאך די מלאכות וואס מ'טוט פרייטאג כדי ס'זאל מדליק דולק זיין שבת. אבער בעצם איז דא אסאך מאל אין די תורה, מ'דארף קער נעמען פון די חמץ פאר פסח וועגן פסח, אדער ס'איז דא נאך אזעלכע. אבער מדרבנן זיכער, דאס איז א גזירה דרבנן. יא, ס'איז א גזירה דרבנן.

אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו שמן בשבת. א נר וואס ס'טראפט אראפ א גאנצע צייט פון אים, אזוי ווי מיר האבן שוין פריער גזעזן אז ס'איז שוין נישט אין די כלי, ס'טראפט ארויס, וויל ער אונטערלייגן א טעלער צו מקבל זיין די... אונטער די נר, צו מקבל זיין די שמן וואס ס'רינט ארויס, אן אונטער טעלער. טאר מען נישט טון בשבת, מ'טאר נישט אום שבת ארייגלייגן די כלי. מ'רעדט מסתמא אפילו באופן ער דארף נישט מטלטל זיין. לאמיר זאגן די לאמפ, ער קען אונטערלייגן אונטער דעם, ס'איז גארנישט דא אונטער דעם. אויפהייבן די נר און אונטערלייגן טאר מען זיכער נישט אלס טלטול. אפילו באופן אז ער טאטשט גארנישט. פארוואס? ווייל ס'איז דא אן איסור וואס הייסט "שמא יבטל הכלי מהיכנו", ער וועט מבטל זיין די כלי פון וואס ס'איז גרייט. דאס הייסט, די כלי איז דאך יעצט א כשרה'דיגע כלי וואס מ'קען נוצן פאר סיי וואס, און מ'גייט עס אונטערלייגן אונטער די שמן צו מקבל זיין די שמן, וואס די שמן איז שוין מוקצה מחמת איסור, גייט דאך די טעלער ווערן בטל, מ'גייט עס נישט קענען ניצן אין שבת. די טעלער גייט ווערן א בסיס לדבר האסור. ער איז מבטל א כלי פון די זאך אויף וואס עס איז גרייט.

דיסקוסיע: וואס איז דער איסור פון מבטל כלי מהיכנו?

Speaker 2:

וואס איז די איסור מבטל כלי מהיכנו? וואס איז דאס? איז דאס עפעס פון מוקצה? פון סותר? פון מוקצה? מ'טאר נישט מאכן מוקצה? אה, סותר? מאכן מוקצה? אזוויי די פארקערטע פון מתקן זיין?

Speaker 1:

מיין איך שוין, דו פרעגסט א גוטע שאלה. וואס איז די איסור פון מבטל זיין? איך האב געמיינט אז ס'איז אזוויי, אויב מ'טאר נישט ניצן מוקצה, קען זיין אז מ'טאר נישט מאכן מוקצה, אבער דאס איז א ביסל ווירד.

און איך בין ווייטער קלי מהיכנו, וואס זאגן די... לאמיר זען אין... אה, ער זאגט אז ס'איז דומה לסותר, אזוויי דער רמב"ם זאגט שפעטער. דער רמב"ם אין פרק כ"ה זאגט אז מבטל כלי מהיכנו איז דומה לסותר. עפעס וואס מ'מאכט אז מ'זאל עס נישט קענען מער ניצן אין שבת איז דומה לסותר. כסותר האט ער דאס געזאגט. ס'איז א איסור דרבנן, ס'איז נישט קיין איסור גמור, ס'איז א חשש. יא. אבער ווערן וועט מען עס נישט נוצן? ביי די אמת'ע, ווייל ס'איז נישט דא עפעס א חשש אז מ'גייט עס ניצן אדער עניטינג. ס'איז נאר א ענין פון מבטל כלי מהיכנו וואס מ'טאר נישט טון אויף שבת.

נותן כלי תחת הנר לקבל בו ניצוצות

Speaker 1:

און דער רמב"ם, וואס טוט זיך אויב איינער וויל אונטערלייגן א טעלער נישט צו אריינעמען די שמן וואס רינט ארויס, נאר ס'קומט ארויס קליינע פלערס, ניצוצות פון די נר, און ער וויל נישט אז ס'זאל זיך אנכאפן אויף די טישטוך צו וואס, וויל ער אונטערלייגן דארטן א כלי. דאס מעג מען יא. **ונותן כלי תחת הנר בשבת לקבל בו ניצוצות**, ווייל אנדערש ווי מקבל זיין אויל וואס גייט מאכן די טעלער יעצט א בסיס לדבר האסור, אבער ניצוצות,

אין די מינוט וואס ס'רירט די טעלער ווערט עס אויסגעלאשן און ס'איז בטל, ס'איז א קליינע טראפ, אה, ס'איז גארנישט, איננו ממש. בטל הוא ומטלטלו. ער קען נאכדעם, איינמאל נאכדעם וואס ס'האט זיך געענדיגט צו מען איז נישט אין די ניצוצות, קען ער נעמען די טעלער, ווייל ס'איז נישט דא גארנישט קיין דבר ממשי אין די טעלער, ממילא איז ער נישט מבטל כלי מהיכנו.

אבער דא איז דא א נייע איסור, וואס טאר מען נישט טון? אויב ער וויל אונטערשטעלן די טעלער פאר די ניצוצות, וויל ער דארטן אויך אריינלייגן אביסל וואסער, אז ס'זאל נאך גרינגער אויסלעשן די ניצוצות ווען ס'רינט ארויס. דאס טאר מען נישט טון. **אסור ליתן לתוכה מים אפילו בערב שבת, מפני שמקרב כיבוי הניצוצות.**

דיסקוסיע: פארוואס איז אסור ליתן מים אפילו בערב שבת?

Speaker 2:

א גאנצע גחלת גייט זיך אויסלעשן א מינוט שפעטער, און ער איז מקרב. שבת קען איך פארשטיין, מקרב כיבוי הניצוצות. אבער וואס איז די פראבלעם בערב שבת?

Speaker 1:

ער זאגט אז ס'איז אזוי ווי א מענטש שטייט און לעשט עפעס אויס מיט די הענט. ס'זעט אויס ווי איינער וואס לעשט עס אויס. יא, ס'איז דאך רעכט פון ערב שבת. אבער וואס איז די פראבלעם בכלל? מפני שמקרב כיבוי הניצוצות. מ'מעג לייגן א גרויסע באטל וואסער לעבן א לעכט, אז דאס איז גראדע א הלכה אין... ס'איז דא א שאלה אויב מ'מעג. מ'מעג נישט סתם אזוי.

שמא יעשה כן בשבת. אה, זאגט ער אז ווייל ס'איז אסור בשבת, האבן זיי עס אויך אסור געווען בערב שבת. אפילו בשבת קען זיין אז ס'איז נישט ממש מכבה, מ'דארף וויסן. אזוי זאגט רש"י, ערב שבת שמא יעשה בשבת. יא. אקעי.

דיגרעסיע: חסידישע ענין פון ניצוצות

Speaker 1:

דא איז אויך דא א חסיד'ישע ענין. ס'שטייט דאך ניצוצות הקדושה אין יעדע זאך, אבער ס'איז עין בן ממש. נישט וועגן דעם וועט עס... איך ווייס נישט. עניוועיס... ס'איז דאך א חסיד'ישע טייטש אויף ניצוצות עין בן ממש. זיכער יא, דא. יא, מ'דארף עכט מעשים, אזויווי עד שיטפס. סתם האבן א ניצוץ א גרויסע התעוררות איז א שיינע זאך, אבער ס'איז נישט קיין עכטע מעשה. מ'דארף אנצינדן א לעכט וואס זאל ברענען. אויב מ'לעשט אויס א ניצוץ איז אויך גארנישט.

מיינסטו צו זאגן די מאדנע זאך וואס איך האב דיר געזאגט? ס'איז באלד שבת. איין פלפול, מ'זאגט נישט קיין פולישע תורות. מ'לערנט אינעווייניג בעיון, אזוי זאגט די נעקסטע הלכה.

הלכה יד: אין פולין לאור הנר ואין קורין לאור הנר

Speaker 1:

שוין, יעצט קומען מיר צו די הלכה פון זאכן וואס מ'טאר נישט טון לאור הנר. דאס איז נמשך, ווייל מיר האבן גערעדט פארשידענע הלכות וואס האט אן די מצוה פון הדלקת נרות, חששות און זאכן, זאגט מען אויך אז זאכן וואס מ'טאר נישט טון ניצן מיט די לעכט, אפילו ס'האט נישט צו טון... דאס איז נישט דווקא די נר של שבת, דאס איז יעדער דין פון וואס מ'מעג טון מיט א נר בשבת, משום חשש שמא יטה, אז אפשר וועט ער וועלן עפעס בעסער זען מיט די לעכט, זאגט דער רמב"ם אזוי, **"אין פולין"**, פולין מיינט ארויסנעמען שמוץ פון א... ארויסנעמען שמוץ פון א בגד אדער וואס? ער זאגט בודק זיין אויב ס'איז דא כינים, ס'איז דא קליינע אינסעקטס אין א בגד.

ס'טייטש א זאך וואס מען דארף האבן א שטארקע לעכטיגקייט, איז דא דער חשש. די זעלבע זאך, קורא, ליינען, **לאור הנר. אפילו גבוה שתי קומות,** אפילו אויב דער... דער אור איז זייער הויך. **אפילו עשרה... אפילו עשרה בתים זה על גבי זה ונר בעליונה,** אפילו אויב די לעכט איז זייער הויך, ס'איז א... א נייט לאמפ, אבער דער לשון... ווי געשעהט דאס? אויב ס'איז עשרה בתים, זעט מען ער קומט נישט אראפ פון דארטן, קיין לעכטיגקייט בכלל אונטן.

Speaker 2:

פארשטיין... ס'איז א דוגמא פון די גמרא, אבער ס'איז געווען אמאל עפעס א מעשה. נישט וואס איז געווען, קענסט זאגן אז עס... ער טאר זיך קיינמאל... ער טאר זיך קיינמאל נישט.

Speaker 1:

לא יקרא ולא יפלה יפלי לאורו בתחתונה, אפילו ער שטייט אונטן, אבער אויב דער לעכט גער א לעכטיגקייט, טאר ער דאס נישט נוצן אויף צו ליינען אדער אזא זאך, שמא יטה, ער גייט פארגעסן אז ס'איז שבת היום, און ער גייט מטה זיין.

סטאטש, וואס די הלכה זאגט, דאס אז דאס מטה זיין גייט זיין א גרויסע טירחא, אז ער דארף ארויפגיין א באנטש שטאקן, דאס העלפט נישט. איז דא אין וועג ווי אזוי ס'העלפט.

שנים קורין בענין אחד

Speaker 1:

אז אויב ס'איז דא א שומר, ווי אויך 'שנים קורין בענין אחד'... אויב צוויי מענטשן ליינען די זעלבע זאך, (איך ווייס נישט די ווארט 'שומר' קליר, רייט?) מילא זיי ליינען איין זאך, דאס הייסט 'בעניין אחד', זאל זיין זיי ליינען צוזאמען עפעס, מעגן זיי יא ליינען צוזאמען לאור הנר, פאר וואס? שכל אחד מזכיר את חבירו אויב ער פארגעסט.

אבער אויב 'בשני ענינים', אויב זיי לערנען אנדערע זאכן, איינער לערנט נגלה און איינער לערנט נסתר, זיי זענען דאך אין אן אנדערע וועלט, נישט 'כל אחד מזכיר את חבירו', יעדער איינער טוט אין זיין ענין, און ער גייט בכלל נישט באמערקן אז דער צווייטער צינדט אן א לעכט אדער טוט עפעס.

א סברא'דיגע זאך, ווען צוויי מענטשן לערנען בחברותא און זיי לערנען די זעלבע זאך, טראגט איינער א שטיקל דאגה... נאך א חסידישע תורה פאר דעם צווייטן, ער פילט עפעס א קאנעקשאן, אויב זעט ער אים נכשל ווערן מיט מטה זיין גייט ער אים שנעל סטאפן. אבער אויב זיי זענען... אפילו אויף די זעלבע טיש, ווייל זיי עוסק'ן אין אנדערע זאכן, איז נישטא די שמירה. ס'דארף זיין... דא שטייט נישט די הלכה, שטעלט מען א שומר, שטעלט מען זיי ליינען צוזאמען. ס'איז אזוי ווי חבורה, ווען איין חבורה איז ריזן, אזוי ווי דו האסט גע'טענה'ט, מער אזוי ווי יענע. מענטשן צוזאמען, צוויי מענטשן צוזאמען טוען נישט קיין עבירה.

אפילו אין הלכה איז דא אזא הלכה, חוץ אנשים פרוצים, צוויי מענטשן טוען נישט צוזאמען אן עבירה. יא, איך פארשטיי, ס'איז ענליך.

דיסקוסיע: צי העלפט סתם א שומר?

Speaker 2:

ניין, מיין שאלה איז דא, ווען מען ליינט נישט בענין הנר, צו ס'העלפט בכלל צו שטעלן א שומר. מיר זענען נישט דא די זאך פון סתם שטעלן א שומר. מען קען זאגן אז מיין סברא איז אז ס'העלפט דאך, ס'איז נאך שטערקער ווי סתם א חבר וואס דו האסט אים גארנישט געווארנט.

Speaker 1:

איך ווייס נישט צו ס'איז שטערקער, איך וועל דיר זאגן. אין די פריערדיגע פוסקים שטייט אז מען קען אזוי טון. ס'ליגט מיר נישט אויס פאר מיר, ווייל צוויי מענטשן טוען עפעס צוזאמען, פשט איז זיי טוען... וואס זיי טוען גייען זיי טון צוזאמען? א מטה זיין גייען זיי צוזאמען? איינער וועט געבן א שטופ אויסצולעשן די לעכט, און דער צווייטער וועט זאגן "העלאו, ס'איז שבת"? אבער סתם, מען קען הערן אז ס'איז נאך שטערקער, ווייל דארטן האסטו דאך נאר אז ווייל מען טוט עפעס צוזאמען, אבער ווען דו זאגסט אים קלאר צו זאגן, איז דאך נאך אסאך שטערקער. מען קען הערן אז ס'איז שטערקער, יא.

ער ברענגט דא טאקע אין פירוש המשניות שטייט אז מען קען סתם שטעלן א צווייטן. ס'איז אפילו שנים קורין בו, אבער ווי דו זאגסט, אז אן דעם איז אויך גוט. און אזוי שטייט אויך אין טור, אז ס'איז נאר ווען דער אנדערער איז קורא בענין הנר, דעמאלטס איז א פראבלעם.

אבער די מער וועגן שומר רעדט מען אין די נעקסטע שטיקל, א תינוקות, דא זעט מען אויך וועגן שומר, לאמיר זען. אבער איינמאל איז דא א זאך, דער רבי איז משמר עליהם נישט פון די... ער איז משמר עליהם אז זיי זאלן לערנען גוט, אבער ער איז משמר אויף דעם אליין.

הלכה טו: תינוקות קורין לפני רבן לאור הנר

Speaker 1:

א תינוקות קורין לפני רבן לאור הנר. שבת, היינטיגע צייטן גייט מען נישט שבת אין חדר, אבער כראשונים כתקונים פלעגט מען יא. איז א תינוקות... יא, מען פלעגט גיין אין חדר שבת. דער רמב"ם זאגט אז מען גייט לערנען. יא, מען לערנט שבת נאך. איינער מיט טעלער עלילות בערב שבת. אבער פרייטאג צונאכטס, דער רמב"ם האט געזאגט אז ס'איז א מצוה מן התורה אז מען דארף לערנען וקראתם בו יומם ולילה, סאו יעדע פרייטאג צונאכטס גייט מען אין חדר. ווינטער, על כל פנים, יא. דו זאגסט פראקטיש.

איז דעמאלטס, איז דאס וואס **א תינוקות שקורין לפני רבן לאור הנר**, מעגן יא ליינען ווען זייער רבי, דער מלמד, איז מיט זיי לאור הנר, פארוואס? **משום שהרב משמרן.** דער רבי איז דארט און ער וואטשט זיי, ער גייט מאכן זיכער אז מען טאטשט נישט די לעכט. די קינדער האבן מורא פון דער רבי, אבער דער רבי, אמאליגע צייטן עכ"פ, האט נישט מורא פון די קינדער. **"אל יקרא לאור הנר פן יטה"**, ער טאר נישט ליינען לאור הנר, **"פן יטה"**, ער האט נישט קיין רבי וואס גייט אים באוואטשן.

איז אן אנדערע זאך, מ'זעט דא אז כאילו ווייל ס'איז א בושה, א בושה א רבי זאל פארגעסן פארנט פון די קינדער איז א גרויסע בושה, איז אפשר א פרעשור, אבער דאס הייסט נישט דין שומר. אבער וואס מ'געט יא טון, א וועג

הלכות קריאה לאור הנר, כלים הדומים זה לזה, ופתיחת דלת כנגד הנר – תקיעות ערב שבת

הלכה: דער מלמד טאר נישט ליינען לאור הנר

אבער, די קינדער האבן מורא פון דעם רבי'ן, אבער דער רבי, אמאל איז געווען אנדערש, אבער היינט צוטאגס, האט ער נישט מורא פון די קינדער. **הוא לא יקרא**, ער טאר נישט ליינען לאור הנר, ווייל ער האט נישט קיין רבי וואס גייט אים וואטשן.

אינטערעסאנטע זאך, מ'זעט דא אז כאילו וואספארא בושה א רבי זאל פארגעסן פארנט פון די קינדער, ס'איז א גרויסע בושה, ס'איז אפשר א פרעשור, אבער דאס הייסט נישט דער שומר.

אבער וואס מעג מען יא טון? קורא זיין מיינט אינעווייניג ממש ליינען, אפליינען די פעידזש. אבער קוקן אביסל מעג מען יא. **ויש לו לראות בספר לאור הנר, כדי לראות ראשי פרשיותיו,** פשוט אויפצומשן, טרעפן וואו מ'דארף ליינען. דאס רעדט פון דעם מלמד, אז דער מלמד אליין, ער אליין טאר נישט, ער מעג אויפמישן, ווייל ער האט נישט קיין ספר, **ויהא הוא קורא לפניהם.** אבער דאס איז נישט קיין עיון, אזוויו מיר האבן געלערנט פריער, דברים שצריכים עיון, רייט?

דער סדר הלימוד אמאל

ס'קומט אויס אז פרייטאג צונאכטס איז געווען די צייט ווען דער מלמד האט נישט פארגעלערנט א שיעור, נאר די קינדער האבן געחזר'ט און דער מלמד האט זיי אויסגעהערט. יא, איך מיין אז דער נארמאלער וועג פון לערנען פלעגט בעצם זיין אזוי... אפשר די ערשטע מאל דארף ער זיי אויסלערנען וואס דאס מיינט, אבער נאכדעם איז שוין שינון, איז בעיקר דאס חזר'ן ביז מ'קען אלע פסוקים. אמאל בכלל, ווען דער רמב"ם למשל האט פארגעלערנט פאר זיינע תלמידים, און ער גייט שיעורים, ער רעדט נישט צו עניטינג, דער סדר הלימוד איז געווען, אזוויו איך לערן מיט עפעס א חברותא וואס איך האב, דער תלמיד פלעגט ליינען די טעקסט, און דער רבי האט מסביר געווען. אזוי איז געווען דער נארמאלער סדר הלימוד אמאל.

הלכה: כלים הדומים זה לזה

יעצט גייען מיר לערנען וואספארא זאכן הייסט אז מ'דארף עיון, אז מ'טאר נישט טון לאור הנר, יא? **כלים הדומים זה לזה**, צוויי טעלערס אדער כלים וואס זעען אויס איינס ווי די אנדערע, **ואינו מכירם אלא בעיון הרבה,** מ'דארף גוט קוקן צו וויסן וועלכע כלי איז וואס, **אסור להקריבן לאור הנר ולהבחין ביניהם**, טאר מען דאס אויך נישט טון. ס'איז נישט נאר קורא זיין א ספר, נאר אויך סיי וועלכע זאך וואס מ'דארף האבן א שטארקע לעכטיגקייט, טאר מען נישט טון פאר די זעלבע סיבה, **ולהבחין ביניהם שמא ישכח ויטה.**

הלכה: שמש שאינו קבוע / שמש קבוע

לפיכך, קומט אויס, וויאזוי ס'איז אויסגעקומען די הלכה, אז דער וואס נעמט קעיר פון די עסן צוגעגרייטע דער וואס נעמט קער פון די דישעס, טאר נישט טשעקן לאור הנר וועלכע טעלער צו נעמען. **לפיכך, שמש שאינו קבוע**, א שמש וואס איז נישט קבוע, טוט נישט אייביג די דזשאב, **אסור לו לבדוק כוסות וקערות לאור הנר.** מילא, איז שוין איינער מקפיד, ער קען נישט אלע טעלערס אויסעווייניג, סתם פון עס טאטשן אדער וואס. מילא גייט ער נכשל ווערן מיט שמא יטה. זאגט ער, די הלכה איז ביי אים בין ערב שמשות, בין מנשך לנב שעה אור אור רב, מסתמא דער ביין גייט ארויף אויף אלע הלכות ביז יעצט. ווייל דו האסט נישט שוין די חילוק, רייט? אקעי. א שמש קבוע איז דא א חילוק. אבער א שמש קבוע, אבער א שמש וואס טוט אייביג זיין דזשאב, און ער קען שוין דערקענען די חילוק צווישן די כלים גרינג, **אומתא לא לודק לאור הנר כוסות וקערות,** מילא איז שוין איינער צורך אין הרבה, ער דארף נישט קיין אסאך קוקן, ווייל ער כאפט עס שנעל אויף.

אבער דאס איז ביי א שטארקע לעכט. אבער בין ערב שמשות, איז פאר אן אנדערע ריזען. אין מורין לאור הנר, אפילו שום מותר. אויף די שמש לאזט מען נישט נוצן אפילו אויף צו קוקן טעלערס, אפילו ער ווייסט שוין אביסל לאור השמשות, פארוואס? אן אנדערע חשש, ווייל אויב גייט ער ווערן צו היימיש מיט די לעכט און עס נוצן אויף צו קוקן זאכן דערויף, איז גזרו שמא יטה, ווען ער גייט אויך נעמען פון דארטן אביסל אויל. און דעמאלטס איז אן איסור פון כיבוי.

פארוואס דווקא דער שמש האט מער חשש

יא, אבער ס'איז אינטערעסאנט, ווייל דווקא די שמש קען מען מאכן די חומרא, ווייל ער איז די שמש קבוע, לאו דווקא קבוע, ווייל ער איז די שמש וואס ער דארף אויפגעבן, און אמאל דארף מען צולייגן אביסל אויל צו א מאכל וכדומה, דארף איך מער מורא האבן ביי די שמש. יא. אפשר די בעל הבית האט נישט אבער די חשש נאר די שמש? רייט.

ס'איז די ראב"ד איז דא מחלוקת אויב איינער וויל וויסן פראקטיש די הלכה, ער וויל קוקן נישט א ראב"ד וואס דארף נאר א חילוק זאגן דעם. איך ווייס נישט, עס איז א שיינע גמרא. די גמרא זאגט, רבי יהודה בן שמואל האט געזאגט, אפילו להבחין בין בגדו לבגד אשתו, הייסט אויך לאור הנר. האט רבא געזאגט, עה, דו רעדסט פון בני מחוזא. מחוזא פלעגט די מענער און די ווייבער גיין די זעלבע קליידער. זיי האבןביידע געהאט ראקעטשעס, ס'איז קענליך. אבער חקלאי, סתם מענטשן, ווייסן זיי. אפילו מחוזא רעדט נאר אויף פון די אלטע ווייבער, די יונגע ווייבער האבן אויך די פסקווייברישע קליידער וואס מען קען גרינג זען.

דער שמש און די שמן

ניין, די נושא פון די שמש איז דא א מחלוקת אין די מפרשים צו שמש שאינו קבוע, איך געדענק נישט. ער זאגט אזוי, פריער האבן מיר געלערנט אז די שמש פון די נר איז נמאס, די מענטשן גייען עס נישט נוצן. דער שמש איז דאך נעבעך דער שמש וואס ער עסט אזוי... אזוי ווי ס'איז פריער געווען די הלכה, מען לייגט אים דאך שמן אויף זיין קאפ. ער איז אזוי דער שמש. סאו

פון וואו נעמט ער אויל? נעמט ער פון די נר, נעמט ער ארויס אביסל אויל. ער דערוואגט זיך נישט צו נעמען פון די אויל וואס מען גרייט אן. דאס איז דער ענין פארוואס דער שמש איז מער ווי דער בעל הבית, ווייל אנדערע מענטשן האבן דאך שמן, האבן מיר פריער געזאגט "מנאי ששימשו נמאס". דער שמש האט נישט אזא...

ווייטער, נאך א הלכה וועגן א חשש פון כיבוי אויף א נר.

הלכה: נר שהיה אחורי הדלת

ער זאגט די הלכה אזוי: **נר שהיה אחורי הדלת, אסור לפתוח הדלת כנגדו, שמא יכבה.** א נר וואס ליגט לעבן די טיר, אין בעק פון די טיר, טאר מען נישט נוצן די טיר, עפענען און צומאכן די טיר, ווייל ווען מען עפנט און מען מאכט צו די טיר, לעשט עס אויס. **אלא אם כן הוא זהיר בשעת פתיחה ובשעת נעילה.** אויב ליגט די לעכט אין א פלאץ לעבן די טיר, אז ווען מען עפנט אדער מען מאכט צו די טיר קומט א ווינט, דארף מען אכטונג געבן. ס'איז דאך שוין געווען לכאורה א מלאכה שאינה מתכוין, און ער דארף עס נישט, אבער לכתחילה זאל ער אכטונג געבן. אפשר איז דער ענין אסור ווייל ס'איז דא א מצוה פון נר שבת?

דיסקוסיע: פסיק רישיה אדער דבר שאינו מתכוין

ניין, איך מיין אז מ'וועט זען די נעקסטע הלכה... ניין, די נעקסטע הלכה רעדט פון א ממש איסור. איך מיין אז אויב ס'איז א שטארקע עפענונג הייסט עס א פסיק רישיה, ס'גייט זיך אלעמאל פארמאכן די לעכט, און ממילא טאר מען נישט. אזוי דאכט זיך מיר. אבער אויב איז עס נישט אזוי, איז עס ריין און חנם, אפילו ס'ווערט אויסגעלאשן איז עס א דבר שאינו מתכוין. אבער איך האב געטראכט אפשר איז דא א דין אין נר שבת, מ'דארף דאך האבן נר שבת, אבער דעם העלפט נישט דא וואס ס'איז אן אינו מתכוין. דאס איז אן אנדערע דין, אז מ'זאל האבן כבוד שבת. אבער דא רעדט מען שוין פון הלכות כיבוי.

צוריק צום ענין פון נר של שמן זית

אבער אויף די פריערדיגע זאך, די נר של שמן זית, איז דאך דער שמש שטייט דווקא נר של שמן זית. ס'טייטש אויף נפט, ער וועט אפילו די שמש נישט נעמען פון דארט, ווייל ס'איז ממש מרות. אבער נר של שמן זית, אפילו ס'איז אביסל מרות ווייל ס'איז משובח צו די נר, אבער ס'איז נישט גענוג נמאס אז דער ארימערער מענטש, דער שוואכערער קאטעגאריע, וועט זיך נישט צוריקהאלטן דערפון.

הלכה: פתיחת דלת כנגד המדורה

יא, **ואסור...** נאך א זאך וואס מ'טאר נישט טון אין שטוב. **אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה בשבת,** אקעגן די פלאם וואס מ'צינדט אן אנצוווארעמען די שטוב, **כדי שתהא רוח מנשבת בה.** מיינט בדוקא, אויב א מענטש וויל אז ס'זאל זיך בעסער אויפפלאקערן דורך די ווינט, דעמאלט טאר מען נישט. אפילו ס'איז נאר א רוח מצויה, ער זאגט אז ס'איז סיי ווי סיי דא, איך וויל נאר מאכן א טראפעלע מער. ניין, רוח מצויה מיינט לפיקדי שאינה מצויה, וואס ס'איז א גרויסע רוח, וואס דעמאלט טאר מען נישט, ווייל ס'קען עס אויסלעשן, אדער עפעס אויפטון. אבער אפילו ער וויל נישט, נאר ער וויל וויסן אז מ'מעג עפענען, זאל ער אויך נישט עפענען באופן אז ס'קען טאקע אויסלעשן.

הלכה: נר של שבת על גבי אילן

און נאך איין זאך וואס מ'מעג טון: **מניחין נר של שבת על גבי אילן המחובר לקרקע.** מ'מעג לייגן די נר של שבת אויף אן אילן המחובר לקרקע, אויב איינער איז חושש. א גמרא זאגט שפעטער שטייט אין הלכות אז מ'זאל נישט הנאה האבן פון א מחובר בשבת, ווייל שמא וועט ער ארויסרייסן א שטיקל פון די... אבער וויבאלד אזא נר איז דאך סיי ווי סיי מוקצה, מ'טשעפעט עס סיי ווי סיי נישט. שבת. יום טוב גייט מען זען אז מ'טאר נישט, ווייל יום טוב איז דאך דא די זעלבע איסור פון נישט אמירה זיין ביי מחובר, אבער א נר מעג מען נאך ניצן, סאו גייט מען עס ניצן. שבת, וואס מ'גייט נישט רירן די נר, מעג מען.

תקיעות ערב שבת

עד כאן הלכות הדלקת נרות שבת, מיט אפאר גזירות וואס האבן צו טון מיט נרות. יעצט גייט מען לערנען נאך איין זאך וואס מ'טוט ערב שבת, וואס איז נישט קיין ענין פון מלאכה, נאר אן אזהרה פאר די עולם טאקע צו סטאפן טון מלאכות.

אונז האבן מיר שוין געלערנט, דער רמב"ם זאגט אז אייביג ווען מ'בלאזט א שופר איז אויפצואוועקן, מעורר זיין מענטשן. סיי שופר של ראש השנה, סיי אונז האבן מיר געלערנט פריער, מסורים, ווען ס'געשעט א צרה, כדי דער עולם זאל קומען צולויפן העלפן. איז דא נאך א מין תקיעת שופר וואס מ'פלעגט בלאזן שופר, שטייט אין די משניות, צו מודיע זיין אז ס'איז שבת, מעורר זיין די עולם.

הלכה: תקיעות ערב שבת

איז אזוי, גייט מען לערנען די הלכות וועגן דעם. **כל מדינות ועיירות של ישראל** – ער מיינט צו זאגן, לאו דווקא ארץ ישראל לכאורה, איבעראל וואו ס'וואוינען אידן – **תוקעין בהם שש תקיעות בערב שבת.** מ'בלאזט זעקס מאל תקיעות שופר בערב שבת. און וואו האט מען עס געטון? **ממקום גבוה היו תוקעין כדי להשמיע כל אנשי המדינה וכל אנשי המגרש שלה.** מ'האט עס געטון אויף א הויכע פלאץ, כדי אלע מענטשן פון די לאנד און פון די געגנט ארום זאלן הערן די תקיעה. "מדינה" מיינט די שטאט, יא. און "מגרש" מיינט די שטעטלעך ארום, די דערפער. אדער מ'ארבעט דאך אין די פעלדער. לעבן די שטאט איז אייביג דא א מגרש, א ליידיגע שטח פון די שטאט. מ'האט דאך די געוועגליכע שטאט האט דאך אן "אינדאסטריעל בעקיארד", ווי ס'ליגט דאס מיסט, ווי דארט זענען דא די גרויסע שווערע פעקטאריס. מגרש, יא.

דיסקוסיע: "היו תוקעין" – מצוה אדער באשרייבונג?

איז דאס א מצוה צו בלאזן. טאקע הגהות הרמב"ם זאגט "היו תוקעין". זייער אינטערעסאנט, ער זאגט נישט "תוקעין", ער זאגט "היו תוקעין". ער זאגט נאר אויף דעם "במקום גבוה", אבער ס'איז נישט קיין לשון "יש לתקוע במקום גבוה", "לתקוע". ס'איז "תוקעין". יא. סאו, דאס הייסט, דער רמב"ם זאגט אזוי, מיט צוויי דעות. בעצם די הלכה איז בלאזן איבעראל, ס'איז נישט קיין דין אין ארץ ישראל אדער עפעס אזוי. אבער למעשה, למשל, אין די פלאץ פונעם רמב"ם זעט מען נישט אז מ'האט זיך אזוי געפירט. מסתמא ווייל ס'איז א גוי'אישע שטאט, האט מען נישט געקענט בלאזן מיט נחת ושלווה. ער זאגט דאך "עיירות של ישראל", אפילו אין חוץ לארץ, איז עס נאר ווען ס'איז טאקע א סקווער שטעטל, קרית יואל. און אזוי אויך היינט טאקע אין האוול און אין טאמס ריווער איז נישט דא קיין שאלה. אונזערע שטעט זענען נישט, אבער אויך דארט מאכט מען נישט קיין תקיעת שופר. לכאורה, איך מיין אז אין ארץ ישראל דארט מענטשן וואס זענען מקפיד צו קומען בלאזן שופר. למשל, ווען דו גייסט אריין מאכן א יארצייט פארן רמב"ם אין די סטאר, ער וועט דיר אויך פארדרייען די קאפ מיט חצוצרות און אזעלכע זאכן.

דיסקוסיע: שופר אדער חצוצרות? שבת סירענע?

די שאלה איז טאקע, צו אונז האבן מיר נישט, אונז למשל היינט, צו יעדער האט אן ערוב, איז דאס נישט קיין רימיינדער. אפשר איז דאס טאקע מיט חצוצרות, נישט מיט בלאזן פליין שופר. ס'איז נישט קלאר געשריבן וואס מ'בלאזט. "תוקעין ומריעין"ביידע קען מיינען אדער שופר אדער חצוצרות, ניין? ס'איז זיכער אז אויב מ'מאכט א מאשין בעל, אזוויי מ'טוט אין גרויסע שטעט, איז מען זיכער יוצא, ווייל ס'איז פשוט העכער. ס'איז אויסער "במקום גבוה", ער מאכט עס אויף א בילדינג, א הויכע... אה, דא ביזסטו יעדער מסכים. ביי די לעכט ביזסטו נישט מסכים אז מ'איז יוצא מיט די עלעקטרישע לעכט. ס'איז די זעלבע זאך. און לעכט האט הלכות, דאס איז א פראקטישע זאך, ס'איז נישט דא פאר דעם קיין מצוות, נישט קיין מצוות

שאין צריכה לגופה, קיין מצוות שצריכה לגופה, קיין מצוות שצריכה לגופה, קיין מצוות שצריכה לגופה.

דיסקוסיע: תקיעות אין נייע אידישע קהילות

ס'איז אינטערעסאנט, איך האב געטראכט וועגן דעם אז טאקע אין געווענליך אין גרויסע אידישע שטעט איז דא טאקע א שבת בעל, אבער אין די אלע נייע, ווי מען רופט עס די פערעפעריע שטעטלעך, ארום לעיקוואוד למשל, און ס'איז נישט דא קיין... די שאלה איז

רמב"ם הלכות שבת פרק ה — סדר התקיעות פאר שבת און מוצאי שבת

דיסקוסיע: צו מ'איז יוצא מיט מאדערנע שבת-בל

Speaker 1:

דא ביסטו יעדן מודיע ביי די לעכט. דו ביסט נישט מסכים אז מ'איז יוצא מיט די עלעקטרישע לעכט?

Speaker 2:

ס'איז די זעלבע זאך. די לעכט האט הלכות. דאס איז א פראקטישע זאך. ס'איז גארנישט קיין מצוה, ס'איז נישט קיין מדינה'דיגע מצוה. ס'איז נישט קיין מצוה שצריך ללמוד ולהורות.

Speaker 1:

אקעי. ס'איז אינטערעסאנט. איך האב געטראכט וועגן דעם, אז טאקע אין געוועגליכע גרויסע אידישע שטעט איז דא טאקע א שבת בעל. אבער אין די אלע נייע, ווי מ'רופט עס אין ארץ ישראל, פעריפעריע שטעטלעך, ארום לעיקוואוד למשל, איז נישט דא קיין...

די שאלה איז צו מ'איז יוצא. היינט למשל, אסאך קאמפאניס לייגן ארויס זייערע וועכנטליכע עדס מיט און שרייבן די זמנים. ס'קען זיין אז דאס איז אויך א מין וועג, ווייל אזוי איז משמיע כל אנשי המדינה. ס'איז זיכער אזוי ווי פארט פון די זעלבע ענין.

לכאורה זעט דא אויס, לכאורה למעשה, אז א טאטע דארף אין זיין הויז אויסרופן, שרייען, אז ס'זאל נישט זיין גרינג צו בטעות אריינפארן אפאר מינוט אין שבת. ס'קען זיין אז מיט דעם וואס אונז האבן געמאכט אז שבת ווערט אכצן מינוט פריער, אדער א שעה פריער, דאס אליין איז גענוג די גדר צו להשמיע.

סדר התקיעות — די זעקס תקיעות ערב שבת

Speaker 1:

איז אזוי, דו האסט געזאגט זעקס תקיעות, לאמיר לערנען די גאנצע סדר.

תקיעה ראשונה — נמנעו העומדים בשדות

Speaker 2:

איז אזוי, תקיעה ראשונה, איז **נמנעו...** די אלשיך זאגט עס טאקע בלשון עבר, אזוי איז געווען די סדר. ער זאגט דאך, מ'טוט עס אויך ביי די אנשי המגרש, אז די מענטשן וואס ארבעטן נאך אין די פעלדער...

אכשר דרא, היינט ארבעט קיינער נישט ביז דעם זמן, היינט קומט מען פון די פעלדער ביים זמן. אבער אזוי איז געווען. **נמנעו עומדים בשדות ממלאכת השדה ומלאכת עבודת השדה.** די מענטשן וואס זענען אויף די פעלדער האבן אויפגעהערט ארבעטן אויף די פעלדער.

פארוואס נכנסין בחבורה

און פון דעמאלט, פון יענע צייט פון די ערשטע תקיעה, **והעומדים קרובים ורחוקים לעיר,** דעמאלט איז די סדר אז אלע מענטשן וואס קומען פון די פעלדער אריין אין די שטאט זאלן קומען צוזאמען. דער וואס וואוינט נענטער צו די שטאט זאל נישט שנעל אליין אריינגיין, ער וואוינט נענטער צו די שטאט, קען ער געבן א גיין. ער זאל אויך ווארטן און אריינגיין בחבורה.

Speaker 1:

וואס איז די ענין פון דעם, כדי קיינער זאל אים נישט איבערלאזן?

Speaker 2:

ניין, סתם, ס'איז א סכנה. פשוט א סכנה איבערלאזן און בלייבן אליין אין א שדה. אדער אזוי ווי די הלכה, אז מ'גייט דאוונען אין א חורבה זאל מען נישט לאזן דעם חבר אליין, מ'זאל ווארטן ביז ער ענדיגט דאוונען און אהיימגיין מיט אים. ס'איז אן ענין פון סכנה. נישט מענטשן פון אינדרויסן. סכנה.

ס'קען זיין אז מ'וויל מאכן זיכער אז אלע אידן ווייסן אז ס'קומט שבת. איך בין נישט זיכער אז יעדער פארווארפענער איד פון די ווייטע שדה הערט די תקיעה, אבער די נאנטערע דארפן ווארטן, מאכט מען זיכער אז ווען ס'קומט שבת האט אויך דער פון די ווייטע שדה געהערט אז ס'איז שבת. קען זיין. אנדערע זאגן אז ס'איז א טעות שבת, איך ווייס נישט. אקעי.

תקיעה שניה — נסתלקו התריסין וננעלו החנויות

אבער אין די צייט איז נאך נישט אזוי שפעט אז מ'מוז שוין מאכן שבת, ווייל **"עדין חנויות פתוחות והתריסין מונחין"**. ס'איז נאך אלץ א צייט ווען די סטארס זענען אפן, און די תריס — תריס איז אייביג די געיט, וויאזוי הייסט עס, די ראטשעס, די זאך מיט וואס מ'פארשפארט א סטאר, וואס מ'שלעפט אראפ אין ברוקלין. דאס איז א תריס.

איך האב נישט געוואוסט. די סטארס וואס האבן אזא פארשלאסענע... דאס איז נישט די תריס פון די משנה, דאס איז די תריס פון ברוקלין. א תריס מיינט בערך דאס. די סטארס אין אמאליגע צייטן זענען נישט געווען קיין בנינים, דאכציך, ס'איז געווען מער אזוי ווי א סטענד. ס'איז געווען א שוק, אזא באקסעלע, א סטענד, און אויף דעם האט מען געלייגט צוצושפארן. בערך. די חנויות זענען נאך פתוחות מיט די תריסין, די זאכן מיט וואס מ'פארשפארט די סטאר, מונחין, ליגט נאך ביי די זייט, די סטאר איז נאך אפן.

"התחילו לתקוע תקיעה שניה" — מ'בלאזט דעם צווייטן שופר. דאס איז א סיגנאל פאר די סטארס, **"ונסתלקו התריסין"**, מ'זאל צומאכן די תריסין פון די סטארס, **"וננעלו החנויות"**, די סטארס שפארן צו. אבער ביי מענטשן אינדערהיים גרייט מען נאך אן פאר שבת. **"ועדין חמין בקדירות מונחין על גבי כירה"**, מ'האט נאך נישט געמאכט א הטמנה און אראפגענומען פון די כירה אז ס'זאל זיין באופן המותר וואס מ'האט פריער געלערנט, נאר ס'קאכט זיך נאך געהעריג אויף די פייער, ווייל ס'איז נאך נישט שבת.

תקיעה שלישית — סילוקא מסלק

"התחילו לתקוע תקיעה שלישית" — ווען מ'בלאזט די דריטע מאל שופר, איז דעמאלטס **"סילוקא מסלק"**, דער מענטש נעמט אראפ די טאפ פון די כירה, איז מסלק די טאפ פון די כירה.

Speaker 1:

ווען האט מען... ווי האט מען א מתמין?

Speaker 2:

דער מענטש וואס נעמט יעצט א טאפ און ער איז מתמין בדבר שאין בו משום חילול, אדער וואטעוועך זאכן וואס מען מעג, טוט זיין ארבעט. ולפיכך סביר להו אז דעמאלטס איז די צייט ווען מען צינדט לעכט. דאס הייסט, דעמאלטס טוט מען די לעצטע מינוט מלאכות.

שיעור זמן — כדי לצלות דג קטן

ושוהה, אבער ס'איז נאך דא אביסל צייט צו טון די לעצטע מינוטיגע הכנות. מען רעכנט זיך דא מיט די פעניאקעס, מיט די לעצטע מינוט אידן וואס זענען נאך נישט גרייט. זיי דארפן נאך שנעל לצלות דג קטן, מען געט נאך צייט צו אפבראטן א קליינע פיש וואס דויערט נישט קיין סאך צייט צו בראטן.

Speaker 1:

אויך, וואס דאס האבן מיר נעכטן געלערנט אז צולה זיין מעג מען טון נאנט צו שבת. האבן מיר געלערנט אז מ'מעג צולה זיין?

Speaker 2:

ניין, ס'שטייט דאך אין צולה.

Speaker 1:

יעצט רעדט זיך פון וואס ס'בלאזט עס איבער אין שבת. ס'דויערט א קורצע צייט, יא, אקעי. א דג קטן דויערט א שיעור זמן. וואס שטייט דא אין שיעור זמן?

Speaker 2:

כדי להדביק פת בתנור. ווי לאנג ס'דויערט ארייננצולייגן נאך א קליינע פת... ס'שטייט נישט די ווארט א קליינע. א פת בתנור, און נאכדעם און עס ארויסנעמען. רייט? להדביק פת בתנור, און עס דארטן לאזן, און נאכדעם וועט זיין די עצה פון רודה או שוגג.

Speaker 1:

אקעי, יא. דאס איז נישט די הלכה. איך זאג, דאס שטייט אין א שיעור.

Speaker 2:

יא, ס'איז גאר נישט אראפנעמען פון די פלאם. און לייגן פת בתנור, און עס קענען אראפנעמען. רייט?

Speaker 1:

רייט.

תקיעה תרועה תקיעה — ושובת

Speaker 2:

נאך די תקיעה שלישית. און דא קומט די לעצטע דריי תקיעות, אז ס'ווערט שוין שבת. **ותוקע ומריע ותוקע**, דא טוט מען שוין תקיעה תרועה תקיעה, אלס א סימן אז שבת הייבט זיך עקשועלי אן, **ושובת** סימן. ס'איז בעצם דריי עקסטערע תקיעות, און נאכדעם דריי שנעלע תקיעות, איינס נאך די צווייטע.

ביי די דריי תקיעות אינצווישן ווארט מען אביסל צייט, די שיעור וואס הייסט כדי לצלות דג קטן. ס'איז א שיעור זמן. ס'איז דא מענטשן וואס טוען דאס דעמאלטס, אבער דאס זאגט ער, ס'איז א שיעור צייט. די זמן איז אויך ארייגעלייגט אין זאכן וואס מען טוט עקשועלי בערך דעמאלטס. דאס קען זיין, יא.

די תקיעה שלישית לייגט מען אוועק... דעמאלטס צינדט מען די לעכט, און מען ווארט נאך אביסל, און מען מאכט תקיעות, דריי תקיעות, און מען איז שובת.

זמני התקיעות — ווען טוט מען די תקיעות

Speaker 2:

נו גוט. שוין, זאגט דער רמב"ם, ווען טוט מען די זאכן? **תקיעה ראשונה תוקעין אותה במנחה**, און מען מיינט וואס איז א מנחה? מנחה קטנה, ווען ס'איז שוין נאנט צו שבת, וואס איז צוויי און א האלב שעה דארטן נאך חצות.

והשלישית, די דריטע סעט פון דריי, ניין, נישט די סעט פון דריי, די דריטע וואס מ'מאכט די לעצטע, די שויה, די בקום ועשה פאר שבת, טוט מען **קרוב לשקיעת החמה**, ווי די רמב"ם האט עכט געזאגט אז נאך שקיעת החמה, ערב בין השמשות, טוט מען עס דעמאלטס. קרוב, אבער נישט פאר די שקיעה, נאר אביסל פארדעם.

תקיעות מוצאי שבת

Speaker 2:

ולחייב, אויך איז דא א מוצאי שבת בל. טאקע מוצאי שבת, **מוצאי שבת תוקעין אחר צאת הכוכבים להתיר העם למעשיהם**, צו באפרייען דעם עולם. דאס איז אזא סארט קידוש והבדלה, אזא סארט ציבור'דיגע הכרזה.

דיסקוסיע: פארוואס מ'מאכט נישט מוצאי שבת בל

ס'איז נישט דער מנהג, אמת? מ'טוט עס נישט. ס'זעט אויס אז דער עולם איז נישט סיריעס, מ'האט אסאך מער מורא פון טון מלאכה שבת ווי צו נישט טון מלאכה מוצאי שבת. קיינער ארבעט נישט עניוועי.

אונזער סדר הבדלה איז אז מ'פראוועט מוצאי שבת אין שול, איך מיין, עט ליעסט די מענער, זאל עס זיין. אפשר דער גאנצער עולם איז צוזאמען, בני חבורה דארפן נישט קיין באוויז. אמאל איז נישט קיין נישט ציבור, איך האב געוועזן מעריב אמאל געציילט.

Speaker 1:

ניין, איך מיין אז ס'פעלט אויס. מ'דארף רעדן מיט די מענטשן וואס מאכן די שבת בל, זאלן זיי מאכן א מוצאי שבת בל אויכעט.

Speaker 2:

קען נישט זיין, מ'איז נאר... וואס מ'זאגט די רבנים זענען נאר אוסר'ן, מ'מאכט נאר בל'ס ווען מ'טאר נישט, ווען מ'טאר יא מאכט מען נישט. איך קען נישט א מענטש וואס איז נאך געבליבן מיט זיין שטריימל און בעקיטשע ווייל קיינער האט אים נאך נישט מודיע געווען אז ס'איז מוצאי, מ'ווערט געוואר אז ס'איז מוצאי. דאס זאג איך, אבער דא שטייט אז מ'דארף יא מאכן.

יום טוב שחל בערב שבת / אחר השבת

יום כיפור שחל בערב שבת

Speaker 1:

אקעי. יעצט, וואס איז אויב יום כיפורים שחל להיות בערב שבת?

Speaker 2:

קען מען נישט תוקע זיין, ווייל מ'איז נישט תוקע ביום טוב. אלץ וואס... אבער די רבנים זענען נישט... אבער ס'איז שופר יום, ס'איז נישט נוגע.

Speaker 1:

אה, דאס איז אמת.

יום כיפור שחל מוצאי שבת

Speaker 2:

חלה איתבר מוצאי שבת. יום כיפור איז מוצאי שבת, איז **לא תוקעין**, מאכט מען נישט די תקיעה פון מודיע זיין אז ס'איז מוצאי שבת, **ולא מבדילין**, מען מאכט אויך נישט קיין הבדלה.

דאס הייסט, אויב ס'איז יום טוב, זעט מען אז מ'איז יא תוקע, דער עולם זאל וויסן אז פון יעצט מעג מען אנהייבן טון צורך אוכל נפש. אבער ביי די שבתים...

ביי די שבתים פעלט נישט אויס. אה, ער זאגט עס קלאר.

יום טוב שחל בערב שבת / אחר השבת

יום טוב שחל להיות בערב שבת, תוקעין, מען מאכט א תקיעה מוצאי יום טוב ווען ס'ווערט שבת, **אבל לא מבדילין**, מען מאכט נישט הבדלה פון מוצאי יום טוב, מען מאכט נאר הבדלה סוף מוצאי שבת מאכט מען הבדלה אויף ביידע.

חל להיות אחר השבת, אויב יום טוב איז נאך שבת, **מבדילין**, מאכט מען הבדלה, **אבל לא תוקעין**, מען מאכט נישט קיין תקיעה.

Speaker 1:

פארוואס?

Speaker 2:

ווייל ס'איז שבת, שבת בלאזט מען נישט. יום טוב בלאזט מען נישט, יום כיפור בלאזט מען נישט, ווייל ער זאגט ס'פעלט נישט אויס. און... יא, שבת מאכט מען הבדלה, אבער מען מאכט נישט קיין תקיעות.

חידוש: תקיעות מוצאי שבת איז א בחינה פון הבדלה

זעט מען קלאר טאקע אז די תקיעות פון מוצאי שבת איז א בחינה פון הבדלה אויכעט. ס'איז דא אזא מצוה, קען זיין אז ס'איז ממש א מצוה, אזוי ווי ס'איז דא א מצוה, א סניף פון די מצוה פון לזכור בכניסתו וביציאתו, איז אויך די ענין פון די תקיעות, פון מחבר זיין אזא תחילה וסוף.

סיום — מ'דארף מאכן א מוצאי שבת בל

Speaker 1:

מ'דארף רעדן מיט די מענטש וואס גייט ארום מאכן יודע מיט זיין טראמפייטער, ער זאל טאקע ארומגיין אויך מוצאי שבת.

Speaker 2:

ער קען נישט ארומגיין מוצאי שבת? האסט נאכנישט געעפנט דיין געשעפט שוין מוצאי שבת? אויף וואס ווארטסטו אנדערש? יעדער שלום.

אקעי, שיין. **עד כאן פרק ה'.**

Generated by Shiur Upload Automation